पेशवे दप्तरांतून निवडलेले कागद

११

शाहू आणि संभाजी
(परस्पर हितसंबंध)

[किंमत— १० आणे किंवा १ शिलिंग १ पेन्स]

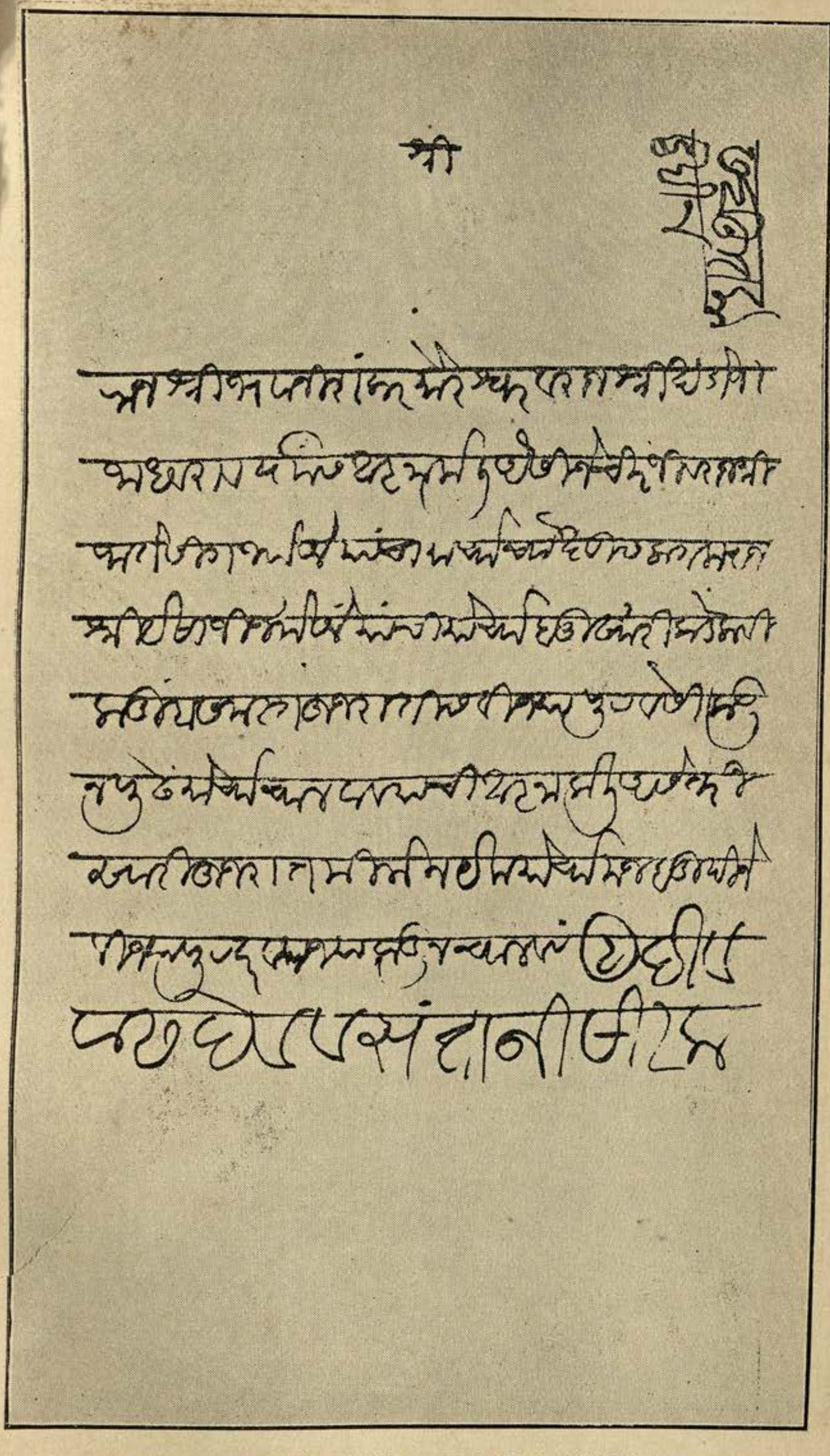
गव्हर्न्मेंट सेंट्रल प्रेस, मुंबई
१९३१

Government do not share [redacted]ny responsibility for the comments and views e[redacted]ssed by the editor.

SHAHU'S RELATIONS WITH SAMBHAJI OF KOLHAPUR.

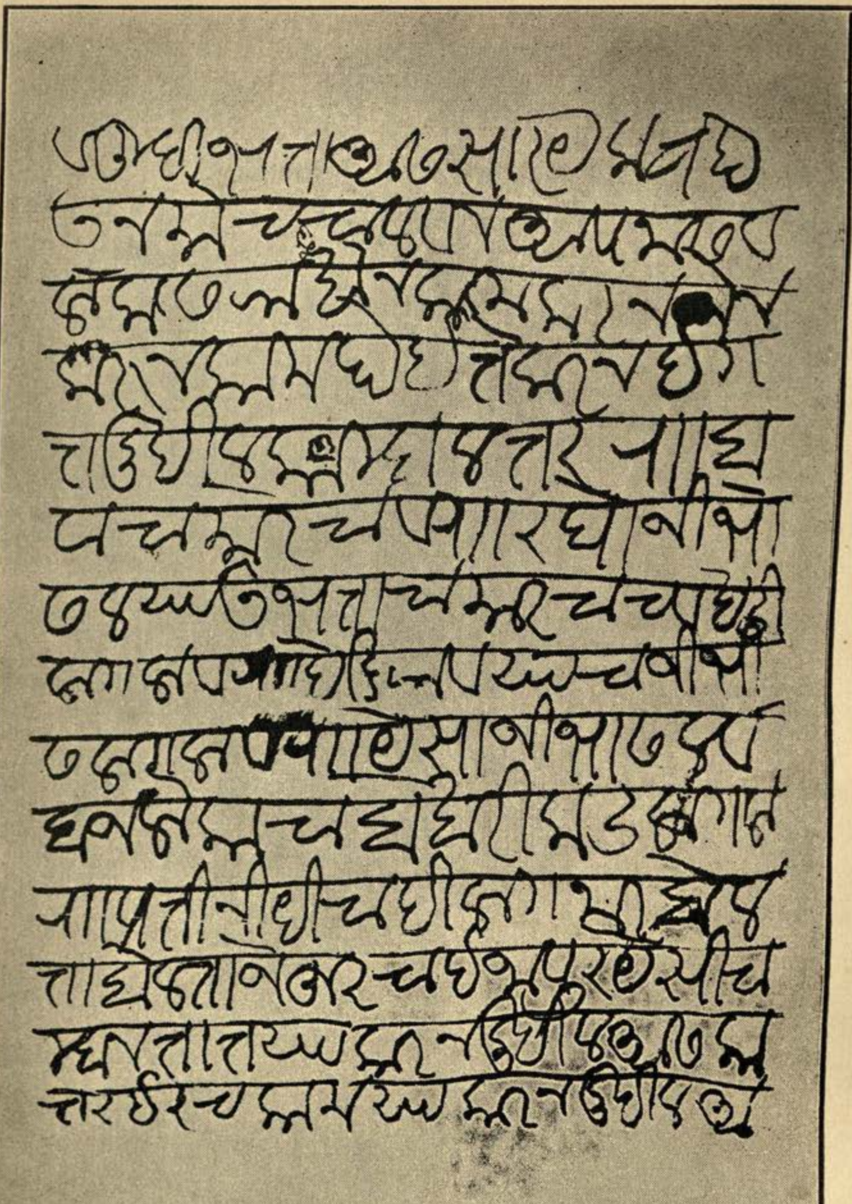
Although Shahu conciliated Sambhaji by the treaty of Warna in 1730, Udaji Chavan, Chimnaji Damodar and many other leaders of small bands used tocreate trouble, now for Shahu and again for Sambhaji, whose rivalry they fully exploited for their own personal interest. There were besides other causes to foster friction between the two royal cousins. Vyankatrao Ghorpade of Ichalkaranji was married to Bajirao's sister and found it difficult to keep friendly relations with Sambhaji of Kolhapur against whom he was often helped by the Peshwa. Once the Peshwa sent troops under Ramachandra Hari to help Vyankatrao against Sambhaji, who at once sent a strong protest to Shahu urging him to recall the troops. But Shahu's orders were not promptly obeyed by Bajirao. The following letters certainly throw a good deal of fresh light on the relations existing between Shahu and Sambhaji. In one of his letters, dated 25th May 1736, Sambhaji makes the following piquant remarks : " It seems to be my peculiarly sad fate that my visits to Shahu should always end in friction and ill-will. I have paid four visits to Satara till now and each time I had to return thoroughly discontented. The first visit was spoiled by reason of the parting presents ; the second by the absence of my queens ; the third by the question of Tarabai's residence, and the fourth by the dispute with the Ghorpades." The whole subject of Shahu's and the Peshwa's relations with Kolhapur deserves to be carefully studied in the light of many new papers and scattered references contained in this section.

No. 50

Facsimile of the handwriting of Raja Shahu (1707–1748)
(the last line)

No. 50

No. 1] [1729

श्री

राजश्री चिमणाजीपंत आपा
गोसांवी यांसी

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री उदाजी चवाण हिंमतबहादर दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय निजानंदलेखन करीत असिलें पाहिजे विशेष. पत्र पाठविले ते उतम समई प्रविष्ट होऊन लेखनार्थश्रवणें समाधान जाहालें. बंदगानअली नवाब याचा व राजश्री पंतप्रधान यांचा सला जाल्याचा अर्थ लिहिला; उतम गोष्टी जाहाली. आम्हीं आपल्या पदरीचे आहों. याउपरी आमची सर्व शरम आपल्यांधीन आहे. राजश्री व्यंकटराव याचें निसबतीच्या खेडियाविसी लिा, तर आम्हाकडून तो हा कालवर उपद्रव जाहाला नाही; पुढें होणे नाहीं. कुरंदवाडावर आमची स्वारी आल्यासमईं राजश्री कृष्णाजीपंत आम्हाजवल आले होते. मशारनि(ल्हे)समागमे स्वार देऊन सिराढोण व आवांतर गावखेडियाची रखवाली करविली. आम्हाकडूनच उपद्रव न जाल्यावर आम्हाकडील लोक तेथें उपद्रव किमर्थ देतील? आपण काशावरून लिा हे न कले. आम्ही आपल्या पदरीचें आहों. ही गोष्टी सर्वथैव आम्हाकडून होणार नाहीं. निरंतर याचआन्वयें पत्रद्वारें वडीलपणें परामर्ष करावा. विशेष काये लिा? कृपा असों दीजे हे विनंती.

¶*Udaji Chavan to Chimaji Appa, expressing his satisfaction at the compromise effected between the Nizam and the Peshwa. The writer also denies the allegation that he or his men ever ravaged the villages of Vyankatrao.*

No. 2] [5-3-1730

पा छ २६ साबान

श्री

[१]पुा तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामी वडिलाचे सेवसी

विनंती. काल संध्याकाळीं राजश्री स्वामी बोलत होते जे, 'आमचा हुजऱ्या आला. त्याणे वर्तमान सांगितले जे, रा उदाजी चव्हाण हिंमतबादर यास

---

१ पत्र नानासाहेबाचें. सबंध पत्र स्वहस्तें लिहिलेलें आहे.

राजश्री संभाजी राजे याणे सेनापती देणार,' म्हणून राजश्री स्वामी काल बोलले. आइकले वर्तमान विदित व्हावे म्हणून लिहिले आहे. कोल्हापूर मारनिलेस देऊन समजाविसी करून सेनापती सांगणार. सेवेसी श्रुत होये. हे विज्ञापना.

¶*Nanasaheb reports to Chimaji Appa the actual words of Shahu regarding the appointment of Udaji Chavan as Senapati by Sambhaji of Kolhapur.*

No. 3] [*14-4-1730*

श्री

पुा सेवेसी विज्ञापना. स्वामींनी छ ६ सवालचे पत्र पाठविले ते छ ७ मिनहूस प्रविष्ट जाहाले. तेथे अज्ञा कीं, राजश्री अंताजी सिवदेव याजकडील व राजश्री उदाजी चव्हाण व राजश्री प्रतिनिधी व राजश्री फतेसिंगबावा यांजकडील वर्तमान वरचेवरी लिहीत जाणे, म्हणून आज्ञा. यैसियास येथोन सेवकापासोन कांही अंतर पडित नाही. जे वर्तमान आढलते ते वरचेवरी स्वामीचे सेवेसी लिहीतच आहों. रा। चव्हाण व रा। अंताजोपंत व थोरात यांकडील दररोजची बातमी येथे येते तेणेप्रा। दररोज सेवेसी लिहितच आहों. ती पत्रे पोंहचतात कीं नाहीं हे कलत नाहीं. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*The writer Purandare accepts the Peshwa's order to supply him news about Antaji Shivdeo, Udaji Chavan, Pratindhi and Fatesing.*

No. 4] [*28-4-1730 ?*

छ २७ सवाल

श्रीभवानी शंकर

राजश्री चिमणाजी भीमराव

गोसावी यांसी

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रो त्र्यंबकराव सोमवंसी सरलस्कर दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशललेखन करीत जाणें विशेष. आपण पत्र पाठविलें ते प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ आवगत जाहाला. यैशास आपण कोठे आहेत, चव्हाण कोण ठिकाणी आहे, वर्तमान काये, तें

लेहून पाठविले पाहिजे, म्हणऊन लिहिले. त्यास आम्ही व राजश्री संभुसिंग जाधवराव व गोरखोजी भापकर यैसे भूसणगडाहून राजश्री स्वामीचे आज्ञेप्रमाणें कूच करून कृष्णातीरास भिलवडीवरी मुकाम केला आहे. छ मजकुरी हुजूरची फौजहि आली आहे. चव्हाण सडा होऊन तासगावानजीक आहे. पुढे जे वर्तमान होईल ते लेहून पाठविले जाईल. रवाना छ २१ सवाल बहुत काये लिहिणें हे विनंती.

श्रीराजा शाहू चरणी
तत्पर त्रीबकराव
सोमवंशी सर लस्कर

मोर्तब
सुद.

¶*Trimbakrao Somvanshi to Chimaji Appa, giving details of the expedition against Udaji Chavan.*

No. 5] [*23-7-1730 ?*

पौ छ २२ मो

श्री

श्रीमंत् राजश्री नाना स्वामींचे
सेवेसी

पोष्य मल्हार तुकदेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल ताा छ १८ मोहरम गुरुवार दीड प्रहर रात्रपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून मुकाम भिलवडीची वाडी येथास्थित असे विशेष. छ माारीं राजश्री स्वामीची व राजश्री उदाजी चव्हाण यांची भेटी जाली. तें आद्यंत वर्तमान तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीस पत्र लेहून पाठविले आहे. आपण वाचून पाहून आपल्या जासुदासमागमे सत्वर तीर्थरूपांकडे रवाना करावी. येक घटका न ठेवावें. विदित जाले पाहिजे. आजी जाले वर्तमान लिहिलें आहे. याउपरी होईल वर्तमान तें सेवेसी लेहून पाठऊं. सेवसी श्रुत हे विज्ञापना.

¶*Nanasaheb is informed of an interview between the King and Udaji Chavan at Bhilavadi.*

No. 6] [पौ 19-9-1730 ?

पौ छ १६ सफर

श्री

पुरवणी[1] राजश्री नाना स्वामीचे
सेवेसी

विनंती उपरीं. स्वामीनी पत्र पाठविले, तेथे आज्ञा केली की, "तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीची आज्ञा जमावानसी राजदर्शनास जावयाची जाली. तयारी करीत असतां उदाजी चव्हाण भेटलियाचे वर्तमान आले; याकरिता गुंता पडिला. याउपरीं तुमचे पत्र आले म्हणिजे स्वार होऊन येऊन," म्हणून स्वामीनी लिहिले. त्यास चव्हाण भेटला. बीर्दे[2] बसली नाही, म्हणून निरोप घेऊन गेला. हे वर्तमान पूर्वी तपसिले लेहून पाठविले. ती पत्रे पावलीच असतील. त्यावर राजश्री स्वामीनी भिलवडीहून कूच करून सोनईस आले. ठाणे फते केले. तेहि वर्तमान स्वामीचे सेवेसी लेहून पाठविले. दरबारीचे वर्तमान सेवेसी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीस लेहून पाठविले. ती पत्रे स्वामीनी वाचून पाहून रवानगी त्यांजकडे केली आसतील. तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीनी मजला पत्रे पाठविली. त्यामध्ये दो पत्रामध्ये मजकूर लिहिला होता कीं, "चिरंजीव राजश्री नानाची रवानगी फौजसहवर्तमान केली आहे. जेष्टी पूर्णमा जालियावर स्वार होतील; परंतु तुम्ही वर्तमान कोठे न सांगणें," यैसी आज्ञा आम्हास आली. दरबारचे वर्तमान स्वामीस लेहून पाठविलें आसे. याउपरी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी आज्ञा करितील, त्याप्रमाणे स्वामीनी कर्तव्य ते केले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Dadoba Purandare gives details of various events—the interview between Udaji Chavan and Shahu, Shahu's camp being shifted from Bhilavadi to Sonai and Chimaji's desire to send Nanasaheb with a contingent.*

No. 7] [पौ 23-9-1730

छ २१ रावल

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री उदाजी चव्हाण याजकडील रा संताजी सुर्वेवंसी कागवाडच्या ठाणियातील ठाणे देऊन राजश्री स्वामीस येऊन भेटला, तें पूर्वी

१ पत्र दादोबा पुरंदरे यांचें आहे.

२ जम, घडी (?)

सेवेसी लेहून पाठविलेच होते. यैशास त्याचा कबिला आथनीपलीकडे येका गांवी होता; परंतु हा भेटल्यानंतर राजश्री स्वामीनी रा॥ सिदोजी थोरात याचे स्वाधीन केला होता, तो लस्करात होता. छ ९ रोवली लस्करातून रा॥ स्वामीस न पुसता उठोन गेला आहे. मागती येईल की नेहमी गेला हे वर्तमान चौ दिवसानी तहकीक जालियावर सेवेसी लेहून पाठऊन. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Santaji Suryavanshi, an officer of Udaji Chavan, surrenders to Shahu.*

No. 8] [*8-10-1730*

छ १६ रा॥लाखर

श्री

पुरवणी[1] तीर्थरूप राजश्री राऊ
तथा राजश्री आपा स्वामीचे
सेवेसी

विनंती उपरी. रा॥ शामराव राजश्री उदाजी चव्हाण याजकडील, याणी गुमटांतून येक ब्राह्मण कौल मागावयाचे उद्येषें राजश्री स्वामीकडे पाठविला होता. तें वृत पूर्वी सेवेसी लिहिलें आहे. तदनंतर छ ३ रबिलाखरी इंदुवारी राजश्री स्वामीनी आपले हातचा सला व राजश्री येशवंतराव माहादेव पोतनीस त्या ब्राह्मणासमागमे गुमटास पाठविले. रा॥ शामरायाची यांची बोलीचाली जाली. "गला पाऊणसे खंडी वस्तभाव आदिकरून अवघे हत्यरिदेखील सोडून द्यावे; गुमट देतो." यैसा शामरायानी मुदा घातला. ते वर्तमान येशवंतरायानी राजश्री स्वामीस सांगून पाठविले. त्यावर राजश्री स्वामीनी आज्ञा सांगून पाठविली कीं, त्यास दर्शनास घेऊन येणे, त्याचे मुदेमाफीक केलें जाईल म्हणून. त्यावरून येशवंतराऊ ते दिवसीं तेथे राहून दुसरे दिवसीं छ ४ राखरी मंगळवारीं रात्रीं शामराव व आपाजी माने यास घेऊन आले. राजदर्शन जालें. राजश्री स्वामीनी शामरायास सोन्याचें कडे व तिवट पासोडी व येक निमेचा[2] दिल्हा. आपाजी मान्यास सोन्याचें कडें व तिवट पासोडी दिल्ही. त्यावर दुसरे दिवसीं त्रितीये * * * बुधवारीं दरबार जाला. राजश्री स्वा(मीचे) त्यांचें भाषण जाले. दारूगोला न सोडावा, नगारा न सोडावा, गला

---

१ पत्र दादोबा पुरंदरे यांचें.

२ लहान बांकदार तरवार.

पांऊणसें खंडी व हत्यारें व फिरकोल लोकांची वस्तभाव सोडावी, यैसा करार केला. त्यावर दुसरे दिवसीं छ ६ रबिलाखरीं गुरुवारीं राजश्री संभाजीराजे यांचे निशाण व पांच हुजरे शामराव व येसवंतराव यैसे गुमटास पाठऊन दिल्हे. गुमट फते जाला. राजश्री शामराऊ यास मोतियाची जोडी राजश्री स्वामींनी दिल्ही. याउपरी राजश्री येसवंतराऊ व शामराऊदेखल जमाव आलीकडे आलियावर पुढे वर्तमान सेवेसी लेहून पाठऊन. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Dadoba Purandare informs the Peshwa of the negotiations regarding the fort of Ghumat between Shamrao and the King Shahu. The flag of Sambhaji of Kolhapur was hoisted there at length.*

No. 9] [*11-12-1730*

छ १९ जाखर

श्री

तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा
राजश्री अपा स्वामीचे सेवेसी

अपत्ये माहादाजी अंबाजी कृतानेक सास्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान ताा छ ११ जमादिलाखर भृगुवारपरियेंत येथास्थित असे विशेष. येथील वर्तमान अलाहिदा लिहिले आहे, त्यावरून विदित होईल. राजश्री उदाजी चव्हाण याजकडील येसाजी सिंदे आले आहेत. त्याचा बोलीचा प्रसंग काही अद्याप पडला नाही. पुढे होईल वर्तमान ते लेहून. राजश्री स्वामी पाहाटे सिकारीस जातात ते रात्री दो ती घटका रात्री येतात. यामुळे कारभाराच्या गोस्टी बोलावयासी कोणासहि फावत नाही. विदित जाहाले पाहिजे. (स्वा)मी-पासी कोकण प्रांतीचे व नबाबाकडील व मखबूल अलम याकडील व बाबूराऊ दाभाडे याकडील व उतरकडील वर्तमान आले असेल ते लिहिले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji Purandare writing to the Peshwa from Satara says that Yesaji Shinde had arrived there from Udaji Chavan but was unable to get an interview as the King used to be out hunting all day long. The writer asks news from the Konkan, the Nizam, Dabhade and the North.*

No. 10] [*16-12-1730*

पा छ १९ जाखर

श्री

पुरवणी राजश्री राऊ
स्वामीचे शेवेशी

विनंती उपरी. राजश्री फत्तेसिंग भोसले व राजश्री पंतप्रतिनिधी राजश्री संभाजीराजे याजकडे गेले आहेत. त्याची भेटी जाली. मार्गशीर्ष वद्य त्रितीयेस तेथून स्वार होऊन सत्वरीच सातारियास येणार. येथें आलियावर सविस्तर वर्तमान लेहून पाठवूंन. विदित जाले पाहिजे. कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Ambaji Purandare to Bajirao, communicating the news about the meeting between Fatesing Bhosle and the Pratinidhi and Sambhaji at Panhala.*

No. 11] [*1730*

श्री

पुरवणी[१] तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती. राजश्री येमाजीपंत याचे पत्र राजश्री नारबावास आले. त्यात मजकूर की, राजश्री उदाजी चव्हाण यासी राजश्री संभाजी राजे याणी राजकारण लाऊन, रताजी चव्हाण यासी सरलस्कर द्यावे, जुना सरलस्करचा सरंजाम होता त्यापैकी निमे रताजीस द्यावा व निमे सुभानराऊ सिंदे यासी द्यावा, सौ जिजाबाईसाहेबानी कृष्णातीरास यावे, रताजीस कृष्णेत क्रिया देऊन न्यावे आणि सर्व प्रकारे ऊर्जित करावे, यैसे ठीक राजकारण जाहाले आहे व रा चद्रसेन जाधवराऊ याणी नवाबाची वस्त्रे व कोणी भले माणूस उदाजी चव्हाणाकडे पाठविले आहेत. त्यावरून उदाजी चव्हाण सिराल्यावर होते ते माघारे अथणीस आले. आमचे उगेच धातुषोषण कागदपत्र राजश्री संभाजी राजे याजकडे जात येत होते, त्यावरून त्याणी आम्हास रताजी चव्हाणाचे उभारणीविसी पुसावयासी राजश्री आपाजीराऊ रामचंद्र सदासिवभट उपाधे यैसे पाठविले. त्यास स्वामीनी राजश्री स्वामीस येविसीचे विनंती करावी ; आणि आज्ञा करितील तरी रताजीचे व राजश्रीचे सूत्र जाहाले आहेत ; मोडू ; नाहीतर जसी आज्ञा करितील त्याप्रमाणे राजश्री आपाजीराऊ व सदासिवभट यासी बोलू म्हणून बावास लिहिले होते.

---

१ पत्र महादाजीपंत पुरंदरे यांचें आहे. सबंध पत्र स्वहस्तें लिहिलेलें.

ते पत्र राजश्री स्वामीस राजश्री बावानी वाचून दाखविल्यावर राजश्री स्वामीनी उत्तर दिल्हे कीं, ते प्रांतीचा येख्त्यार तुम्हावर आहे. तुम्ही जाणाल ते करणे व येविसी राजश्री मंत्री तुम्हास लिहितील त्यावरून कलेल म्हणून उत्तर देविले. व बावास सांगितले की, तुम्ही त्यास लिहिणे जे, तुम्ही सूज्ञ आहा, जाणाल ते करणे, म्हणून ल्याहावयासी सांगितले. स्वामीस कलावे यास्तव लिहिले असे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji communicates to Chimaji Appa the order of Shahu regarding the settlement of the affairs of Rataji Chavan. Chimaji may dispose of them in any way he likes in spite of the intercession of Sambhaji of Kolhapur for the grant of the Saranjam of Sarlashkar in favour of Rataji.*

No. 12] *[10-2-1731 ?*

पा। छ १९ साबान

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी

विनंती. राजश्री पंतप्रतिनिधी छ १२ साबानी दोनप्रहरीं आले. राजदर्शन जालें. राजश्री स्वामींनी त्यांस पुसिलें कसे काये वर्तमान ? राजश्री उदाजी चव्हाण भेटले कीं काये ? त्यावरी त्यानी उत्तर दिल्हें कीं भेटले ; परंतु कांही बीत बसिली नाहीं. काये निमित्य म्हणाल तरी त्यांचा अड असा आहे कीं बोलीचाली जाली नसतां आंधी कोकुटनुरांत व तेलसिंग्याचें ठाण्यांत आपले लोक आधीं घ्यावे, मग बोलीचाली करणे ती करावी. तों हे गोष्टी आपणांस कबूल नव्हें म्हणून राहिली आहे. आपले पत्र राजश्री येमाजीपंतास येणे म्हणून आलें, त्यावरून त्यांस ठेऊन आपणच आलो. चाकरी घडो अथवा न घडो, परंतु समई धण्याजवल असावें, यास्तव आलों. राजश्री येमाजीपंताजवल येक हजार फौज व राजश्री माहदाजी घाटगे यैसे तूर्त खानापुरावरी ठेऊन आलों. चव्हाणाची बीत बसली तरी त्यांस घेऊन पोट भरावयास जातील म्हणून बोलिले. त्यावरी राजश्री बोलिले कीं कदाचित चव्हाणाचा तह न होये तरी त्याजपुरतें याजवल सामान आहे कीं काये ? कोकुटनुरच्या ठाण्यावर गेला तरी जतन होईल कीं काये ? त्यावरी प्रतिनिधी बोलिले कीं त्याजपुरतें सामान येमाजीपंताजवलहि ठेविलें आहे आणि ठाणियांतहि आहे. कांही चिंता नाहीं ; इतकी बोली जाहली. स्वामीस कलावे, याकरितां लिहिलें आहे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*The failure of the Pratinidhi's mission to Udaji Chavan.*

No. 13] **[10-2-1734 ?**

श्री

राजश्री राऊ प्रधान गोसावी यांसी

श्रीमंत अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रो जानोजी निंबालकर कृतानेक दंडवत विनंती उपर. येथील क्षेम जाणोन गोसावी यानी आपलें निजानंद लिहीती आज्ञा निरोपीत असिलें पाहिजे. यानंतर गोसावी यानी मेहरबानी करुन पत्रें पाठविलें; प्रविष्ट होऊन लिहिला अन्वये तपसिलें कलों आला. पत्राचें प्रत्योत्तर येत नाही म्हणोन लिहिलें. यैसियासी आम्ही माही पूर्णमेकरितां तुळजापुरास गेलों होतो. याजकरितां प्रत्योतरास दिरंग लागला. सांप्रत तुळजापुरीहून छ २५ रमजानी करमालियासी आगमन जालें. इकडील वर्तमान तरी रा. उदाजी चव्हाण सेनेसह वर्तमान पंढरपुरास आले. पांढरियांचा त्याचा बिगाड वाढला आहे. तेथील निर्गम करुन घेतलियावरी भीमेआलाकडे आमच्या मुलकात यावें यैसा विचार केला होता. हे वृत कललियावरी आम्ही आणखी लोक जमा करून मौजे कुरुडूस गेलों. त्यांचे येणे भीमेआलाकडे जालियावरी त्यांचा आमचा मोकाबिला होवा, हे वर्तमान त्यासी कललियावरी त्यानी भले माणूस पाठविले आणि करार सेफ[१]त केला. आपण तुमचे जागिरीत उपसर्ग देणार नाही. कागदीपत्रीं परामृश करून श्नेह रक्षणे तो रक्षावा. त्यानी उपसर्ग मुलकास न दिधलीयाने आम्ही त्याची तफावत करू नये, यैसें परस्परें मधेस्तांच्या विचारें सिधांत जाला. तदनंतर रा. उदाजी चव्हाण भीमातीरें सगर प्रांते मुलकगिरीस गेले. व गोरखोजी भापकर यांचा मजकूर तरी ते इंदापुर देशांतून परस्परें तुळजापूर उजवें टाकून गेले. सांप्रत पंचमाहालांत आहे म्हणोन वार्ता आहे. रामजी बंडगर याने रा माणकोजी बंडगर यांची फौज आणीकहि टालेटोले जमा करून बालेघाटी चिरंजीव माहादाजीबावाकडील ठाणे आहे त्यासी वेढा घातला होता. आम्ही तुळजापुरास गेलियावरी तोहि वेढा काहडून आफजलपूर प्रांते निघोन गेला. आम्ही श्री ची यात्रा करुन अगदी लोकांस निरोप देऊन करमालियासी आलों. आपणास कलावे याजकरितां तपसिलें लिहिलें आहे. गोसावी यानी राजश्री आपाजी भोडवियाच्याविशयीं दोन तीन वेला लिहिले होतें त्याजवरून आम्ही रांजणगावांस माहालदार पाठविले होतें. त्यासी गोसावियापासून येतांच कबिले व घोडी घेऊन राजणगावातून गेले

---

१ शफत.

महालदारानी तुकोपंत मुजुमदार बांदले[1]कडील मातबर कारभारी आहे, यासी हजुर आणिलें. त्यास तगादा केला. त्याने सांगितलें जे रा राणोजी सिंदे यानी दबाऊन त्यासी पत्रें पाठविली. त्या दहशतीने अगोधर निघोन गेले असेत. तरी हजीर करीतों. याउपर भोंडवियांचा तलाश करुन हजीर करु देऊन, म्हणोन कतबा लेहून दिधला आहे. गोसावी यांच्या आज्ञेहून भोंडवियाची अगत्य आम्हास काये आहे? आदियापी भोंडवियांचा तलाश सोडिला नाही. आगोटीस तऱ्ही गाठी पडेल. कोठे जातील? गोसावी यानी लिहिलें जे राजश्री स्वामानी बहुत आर्तेकडून दर्शणास बोलाविले. रा नारो पंडित संचीव रा. आनंदराऊ सुमंत व राजश्री आबाजीपंत तात्या राजश्री स्वामीनी पाठविले. आपण राजदर्शणास गेलों. त्यांचा निरोप घेऊन हुताशनीस पुणियासी येत आहोंत. आवंदा सिमगा तुम्ही आम्ही येके जागा खेळावा. कितेक मजकुर बोलावा लागतो म्हणोन लिहिलें. यैसियासी राउलास आगत्य तेंच आम्हास. परस्परें दुसरा विच्यार नाही. आपले आज्ञेहून विशश कांही नाही; परंतु नवाबसाहेबांची मर्जीस गोसावी जाणिताती. नवाबसांचें मनोगत रक्षून तीर्थस्वरुप राजश्री बावासाहेब राहताती. दरबारचें वर्तमान व प्रसंग जो होतो तो गोसावियांस परस्परें कलतच आहे. आम्ही परियाये ल्याहवा यैसा नाही. दाभाडियाचा मजकूर लिहिला तरी आम्ही फौजेसहवर्तमान सनिधच आहोंत. प्रसंग तैसाच असेल तरी आम्हास आज्ञा कर्तव्य ते करावी. रात्री दिवस न म्हणतां येऊन पोहचतो याजमुळे बदनामी आली तरी कबूल करून; परंतु सेवेसी यावयासी तफावत होणार नाही. सारांश दाभाडियाकडील काही घालमेल असेल तरी आगत्यरूप आम्हास पत्रें पाठविणे. आपण गोसावियांसनिधच आहोंत यैसें चितांत असों दीजे. निकडीच्या कामास आपणापासून तफावत होणार नाही हे मनोमन साक्ष आसे. कर्डे प्रगाणियांत माळजी रणसिंग याजकडील उपसर्ग जाला म्हणोन लिहिले; तरी आम्ही तुळजापूर प्रांते गेलियाउपर त्यानी उपसर्ग दिधला असेल; सांप्रत आपले आज्ञेप्रमाणे त्यांसी ताकीदपत्रें सेफतपूर्वक पाठविली आहेत. आत:पर कर्डे प्रगणियासी त्याजकडील आजार लागणार नाही. घोडे पाहिजेत; तीनशां रुपयाहून जादा किमतीचे ठिकाणी लाऊन लेहून पाठविजे म्हणोन लिहिलें; तरी तमाम लोकांची घोडी मुलुकगिरीस गेले आहेत. कोणी राहिले आहेत, त्याजपासी तलाश करून घोडे ठिकाणी लाऊन लेहून पाठऊन देऊ. गोसावी यानी वळीव मुसनफ जिनाकारणे पाठऊन द्यावी म्हणोन रुबरु आज्ञा केली होंती त्याजवरून मुसनफ वळीव पाठविली आहे. प्रविष्ट

१ आडनांव आहे.

होईल. गोसावी यानी आपले वृत वारवार लेखन केलें पाहिजे. बहुत काय लिहिणे. कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Janoji Nimbalkar to Bajirao that an understanding has been effected with Udaji Chavan who threatened to attack his mahals. He is ever willing, he further adds, to help the Peshwa, should the latter happen to be attacked by Dabhade.*

No. 14] [*November 1732* ?

श्री

+पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी

विनंती. राजश्री उदाजी चव्हाण यांनीं सावळजेस वेढा घातला होता. सुरुंग लाऊन बुरुज उडविला, तेव्हां चव्हणानीं हाला केली, ते गावकरी यांनीं मारून काहाडली, हे वर्तमान स्वामीस विदितच आहे. त्यावर सुरुंग उडविला याजमुळें गावांत पाण्याचा आड होता तो आटला. पाणी नाहीसे झाले. यामुळें लोकांनी हात्यारे सोडून गाव त्यास दिल्हा. घोडीं पंचवीसेक सांपडली. बायका पोळांच्या[१] होत्या त्या सापडल्या व नऱ्होजी म्हसके उभयता भाऊ सापडले त्यास कबिलेसुधां एक एक घोडे देऊन सोडिले. त्यावर सडे स्वारीनसी धावले आहेत. कोणीकडे गेले हे कांही कळत नाहीं. राजश्री नारबावा व येमाजीपंत येथून गेले, ते कामेरीस राहिले आहेत. राजश्री प्रतिनिधींनी राजश्री स्वामीस अर्ज केला की एक पत्र बहुजऱ्या राजश्री नारबावाकडे पाठवावा कीं लौकर जात ऐसे करावें. त्यावरून पत्र लिहिले होते. त्याचे उत्तर बावानी लिहिले कीं सावळजेहून चव्हाण सडे स्वारीनसी गेले आहेत. ते कोणीकडे गेले हे ठिकाण लावावयाकरितां चव्हाणाकडील रामाजीपंत, पत्रे व जासूद पाठविले आहेत. त्याचे उत्तर आलियावर कामेरीहून पुढें जाऊं, म्हणून उत्तर आले. राजश्री बोलिले कीं बावा मातबर माणूस गेले आहेत, ते उदाजी चव्हाणास घेऊन येतील तरच येतील. येवढे माणूस गेले ते कार्य केल्याविना उगेच आल्यानें, सातारियातील लोक व आम्ही त्यास कैसे बरे म्हणू ? म्हणून बोलिले. स्वामीस कळावे याकरितां लिहिले असे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji Purandare writes to Bajirao and Chimaji Appa about the movements of Udaji Chavan. Shahu sent Naro Ram and Yemaji Shivdeo against him.*

+ उदाजी चव्हाणाच्या हालचाली अद्यापि बऱ्याच अज्ञात आहेत. त्या उलगडण्यास या पत्राचा उपयोग होईल. पत्र बाजीराव व चिमाजी आपा यांस लिहिलेलें आहे. पत्र महादाजी अंबाजीचें.

१ पोळ आडनांव.

No. 15] [25-11-1732

श्री

श्रीमंत राजश्री राऊ स्वामीचे सेवेसी

पोष्ये अंबाजी त्रिंबक कृतानेक सा। नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल ता। छ १७ जमादिलाखर जाणून स्वकीये कुशललेखन करावया आज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जाले. केरोजी आटोले व माणकोजी आटोले मौजे सिरसोफल पा। सुपे याचे भांडणी पत्रे पाठविली ती यादी प्रमाणे प्रविष्ट जाली. स्वामीनी आज्ञा केली की राजश्री स्वामीस विनंती करून उतर पाठवणे व राजश्री पंतसचिव यासहि वर्तमान सांगोन उतर पाठवणे म्हणून स्वामीनी लेहून पाठविले. त्यास आजी छ मा।री शनवारी प्राथःकाली राजश्री स्वामी पालीस गेले. आम्हीहि समागमे गेलो. त्यास राजश्री संभाजी राजे दर्शनास येणार. मार्गसीर्ष बहूल सतमी इंदुवारी भेटीस मुहूर्त आहे. विदित जाले पाहिजे. उभयेता आटोलियाचे वर्तमान प्रसंग पाहून विदित करून. उत्तर घेऊन पाठऊन देऊन. राजश्री स्वामीचे उतर घेतलियावर राजश्री पंतसचिव यास वर्तमान सांगोन त्याचेहि पत्र घेऊन पाठऊन देऊन. विदित जाले पाहिजे. कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Ambaji Trimbak to Bajirao, saying that the King Shahu has gone to Pali and that Tuesday (27th November 1732) has been fixed for the interview between King Shahu and Sambhaji.*

No. 16] [23-9-1733

छ २९ रालाखर.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री
राऊ तथा राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री उदाजी चव्हाण याचा मजकूर भृगुवारी जाला तो सेवेसी लेहून पाठविला तो विदित जालाच असेल. त्यावरी दुसरे दिवसीं मंदवारीं राजश्री धनाजी जाधव यास वस्त्रे व्हावीं, तीं ते दिवसीं राहिली. त्यावरी छ २९ रबिलाखरी रविवारीं त्रितिये प्रहरीं दरबार जाला. चव्हाणाकडील कारकून रामाजीपंत जाहागिरदारीची यादी घेऊन आले होते. ती यादी राजश्री स्वामीनी व सरकारकुनानी पाहिली. तिची नकल राजश्री स्वामीनी

करून घेतली आणि त्यास पत्रें पाठविलीं कीं, राजश्री येसाजी सिंदे व लिंगोजी जाधव यांस पाठऊन देणे म्हणून पत्रें लेहून देऊन रामाजीपंतास सेला तिवट दोन वस्त्रे देऊन, लाला भवानीदास याजकडील देवराव कारकून समागमे देऊन रवाना केले. तों सायेंकाल होत आला. राजश्री धनाजी जाधव यांस दरबारीं बोलाऊन आणिले. राजश्री प्रतिनिधीसमक्ष विडे द्यावे यैसें राजश्री स्वामी बोलिले. त्यावरी प्रतिनिधीहि बोलिले कीं विडे द्यावे. इतकी मात्र निस्चयात्मक बोली जाली. त्यावरी राजश्री स्वामीनी अमात्यपंतास आज्ञा सांगून पाठविली कीं, चव्हाणास सरंजाम होता त्याच्या सनदा धनाजी जाधव यांचे नांवें तयार करणे. इतके सांगून पाठविलें. त्यावरी होम द्यावयाचा काल जाला. राजश्री प्रतिनिधीस होम द्यावयास निरोप दिल्हा. ते उठोन गेले. त्यावरी राजश्री फतेसिंगबावा व बावा मंत्री व येमाजीपंत व आम्ही होतों. तेव्हां राजश्री स्वामीनी धनाजी जाधव यांस विडे द्यावयाचा उपक्रम केला. तेव्हा बावा मंत्री बोलिले कीं, प्रतिनिधी उठोन गेले; त्यासमक्ष विडे देणे तर द्यावे. उदईक दिल्हे तरी कार्यास येतील. यैसें बोलिले. इतका मात्र मजकूर जाला. सारांष गोष्टी, राजश्री फतेसिंगबावा व प्रतिनिधी व बावा मंत्री व सर्वांचे चितांत धनाजी जाधवाची गोष्टी हेंटालीची दिसोन येते कीं, यास सरंजाम दिल्हाने, याजवळ फौज कैची ? आणि यांच्याने होणे काये ? यैसे समस्तांचे चितीं आहे. पुढें काये होईल मनसबा तो पाहावा. जालें वर्तमान स्वामीस कलावें याकरितां लिहिले आहे. चव्हाणाचे जाहागिरीचे यादीची तालीक पाठविली आहे, त्यावरून विदित होईल. सेवेसी श्रुत होय विज्ञापना.

¶*Purandare writes to the Peshwa and Chimaji Appa about the affairs of Dhanaji Jadhao and Chavan. The King wanted to wrest the Saranjam from Chavan and to transfer it to Dhanaji Jadhav. This was not approved by Fatesing, Narbawa and Pratinidhi, the last of whom had however apparently to consent to it.*

No. 17] *[January 1734 ?*

श्रीशंकर

श्रियासह चिरंजीव विजईभव राजश्री बाजीराऊ यांसी चिमणाजी दामोदर आसीर्वाद. येथील कुशल जाणौनू स्वकीये कुशललेखन केलें पाहिजे विशेष. पत्र पाठविलें पावोन बहुत संतोष जाहला. यैसेच सर्वदा पत्रीं परामर्ष केला पाहिजे. संक्रमणाचे तिलगूल पाठविला तो पावला. हे आमचें स्मरण करून तिलगूल पाठविला, त्यावरून संतोश जाहाला, तो पत्रीं कोठवर ल्याहावा.

लोकांत कळलें कीं यावर दया आहे. वरकड तुम्हाखेरीज आमचा परामर्ष करावयास कोण आहे ? आमचे म्हातारपण आहे. जो सांभाल कराल तो थोडा आहे. बहुत काये लिहिणे, लोभ आसो दिल्हा पाहिजे. हे आसीवाद.

¶Chimnaji Damodar, once a powerful Sardar and Peshwa of King Sambhaji, returned to his allegiance to Shahu but was afterwards reduced to pitiful straits which are mentioned in this letter. His desertion to Sambhaji was probably the cause of his ruin.

No. 18] *[10-2-1734 ?*

श्री

राजश्री चिमाजीराव आपा गोसावी यांसी

श्रीमंत अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो जानोजी निंबालकर कृतानेक दंडवत विनंती उपर. येथील क्षेम जाणून गोसावियानी आपले निजानंद लिही ती आज्ञा केली पाहिजे. यानंतर कृपा करून पत्र पाठविलें प्रविष्ट होऊन लिहिला अर्थ तपसिलें कळो आला. राजेश्री राऊ प्रधान सतरुसीस राजश्री स्वामीनिदर्शणास रा नारबा व रा आनंदराऊ सुमंत व रा आंबाजीपंत पाठऊन घेऊन गेले. तेथील मजकूर होईल तो लेहून पाठऊन म्हणोन लिहिले. तरी मेहेरबानी करून राजश्री राऊ प्रधान यांचे वर्तमान वारंवार लिहित जाणे. याउपर महाडास फौजा गेलिया आहेत त्याचे वृत लिहिले तेहि कळले. तिकडील वर्तमान येत जाईल ते ल्याहावयाची आज्ञा केली पाहिजे. कर्डे वगैरे प्रगणियाचा मजकूर लिहिला; तरी गोसावी यांच्या आज्ञेवरून रा मालजी रणसिंग यासी ताकीद केली आहे. आम्ही तुळजापुरास गेलो होतो. या प्रांते नव्हतो. तो-पावेतो मालजी रणसिंग याणी कोठे उपसर्ग दिधला असेल तो आम्हास विदित नाहीं. आपण करमाळियास आलियावरी गोसावियाचें पत्र आलें, रात समई कळले. आत:पर त्याजपासून आंतराये होणार नाही. आम्हाकडील वर्तमान तरी रा उदाजी चव्हाण भीमातीरास पंढरपुरावरी आले. पांढरियांचा त्यांचा कथला वाढला होता, तो वारून भीमेआलाकड आमच्या मुलकात धामधूम करावी ऐसें त्यांचे मनोगत होते. हे वर्तमान कललियावरी आम्ही आवचे लोक जमा करून मौजे कुरूडूस गेलो. त्यानी आलाकड धामधूम केलियाउपर आमचा त्यांचा मोकाबिला होवा तो त्यानी आपले भले माणूस पाठविलें जे, आपण तुमच्या मुलकास उपसर्ग देत नाही. परस्परे स्नेह कडून राहावे येसा मधेस्त भले माणसानी निछये केला. आणि करार प्रमाण करून भीमातीरे सगर प्रांते त्याचें लष्कर गेले.

आम्ही माही पूर्णेमेकरितां तुळजापुरास गेलो. बालेघाटी चिरंजीव रा माहादाजी-बावाकडील ठाणे होते तेथे रामजी बंडगर यानी वेढा घातला होता. आम्ही तुळजापुरास गेलियावरी बंडगरानी वेढा काहडून निघोन आफजलपूर प्रांते गेला. आम्ही श्रीची यात्रा करून छ २९ रमजानी करमालियासी आलो. गोसावी यासी कळावे याजकरितां लिहिलें आहे. सदैव पत्रीं साकल्यार्थ लेखन करून परामृश करावयासी आंतर न कीजे. बहुत काय लिहिणे कृपा असों दीजे हे विनंती.

¶*The Nimbalkars were on terms of intimacy with the Peshwa. Janoji Nimbalkar of Karmala to Chimaji Appa communicates his willingness to accede to the wishes of the addressee.*

No. 19 [18-4-1735 ?

श्री

राजश्री चिमणाजीपंत गोसावी
यांस

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमांन्य श्री शंभुसिंग जाधवराऊ दंडवत उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. पत्र पाठविलें तें पावोन लेखनार्थ कलों आला. राजश्री संभाजी राजे राजश्री स्वामीच्या दर्शनास येणार येदनिमित्य आपण गडांस आलो म्हणून लिहिले; तर प्रसंगी आपण असावें, उचित आहे. राजदर्शन जाहलेनंतर सविस्तर वर्तमान लिहिजे. येथील वर्तमान तर बीड प्रांतीच्या तहाकरितां राजश्री आपाजी सोमवंसी फौजा घेऊन या प्रांती आले. तहाकरितां सादतखान व राजश्री मालोजी नाईक निंबालकर आले आहेत. उदैक सैदलस्करखान याची भेट होऊन तहरह जों होईल ते वर्तमान आपणांस लेहोन पाठविलें जाईल. छ ९ जिल्हेज. सूज्ञाप्रति विशेष लिहिणे नलगे.

श्रीराजा शाहू छत्रपती
चरणी दृढभाव सभू-
सिग जाधवराव.

मोर्तब
सुद.

¶*Shambhusing Jadhav writes to Chimaji, who had gone to Satara to be present at the interview of Sambhaji of Kolhapur with Shahu Chatrapati, that the details of the meeting be reported to him. The treaty with the Nizam as regards the province of Beed will soon be finally settled.*

No. 20] [1735 ?

श्री

पुरवणी[+] तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी विनंती. स्वामीनी महिमाजी पलांडे याच्या जमावातील सिपायाबराबर पत्र पाठविले तेथे लिहिले की, इचल-करंजीस राजश्री संभाजी राजे याणी पहिले वेढा घातला होता व गावावर हलाहि केली होती; परंतु गावकरी यानी हला मारुन काहाडली यास्तव वेढा उठऊन गेले होते. प्रस्तुत मागती वेढा घातला आहे व त्यास साहायासी राजश्री येमाजीपंत व माहादजी घाटगे जातात. यैसियासी इचलकरजी वगैरे ठाणी राजश्री वेकंटराऊ याची आहेत; ते तीर्थरूपाबराबर गेले आहेत. यैसे असतां ठाणी मागे घ्यावीं, हे विहित नाही व आमचा लौकिक राहात नाही; तरी तुम्ही राजश्री स्वामीस विनंती करून राा येमाजीपंतास व राजश्री माहादाजी घाटगे यासी राजश्री स्वामीची पत्र घेऊन पाठवणे की तुम्ही तिकडील साहित्यास न जाणें, म्हणून स्वामीनी लिहिले; यैसियासी राजश्री संभाजी राजे याचे पत्र राजश्री स्वामीस आलें कीं नवाब बागलकोटास आले; पुढें आपल्या राज्यातील ठाणी व लोक जागा जागा आहेत, त्यास उपद्रव देतील. यास्तव राजश्री येमाजीपंतास आज्ञा करून आम्हास सामील होत ते करावे, म्हणजे ते व आम्ही येक विचारे करणे ते करू. व उदाजी चव्हाण याची ठाणी ह्या प्रांतात आहेत त्यास पहिले तह जाहाला असता ठाणी त्याणी ठेवावी यैसे काये आहे? त्याकरिता तोहि विचार करणे तो करू म्हणून लिहिले. त्यावरून राजश्री स्वामीनी राजश्री येमाजीपंतास पत्र लिहिले कीं, उदाजी चव्हाणाची ठाणी खेरीज करून वरकड साहित्य चिरंजीवाचे सर्व प्रकारे करणे. यैसे पत्र लेहून पाठविलें व राजश्री संभाजी राजे यासीहि लिहिले की उदाजी चव्हाण आपल्या राज्यात असता विरुध करावे यैसे नाही. वरकड आपल्या सांगितल्याप्रमाणें सेवा करतील. यैसे लेहून पत्रे पाठविली. राजश्री संभाजी राजे याजकडील कारकून व हुजऱ्या पत्रे सदरहू घेऊन आला होता. स्वामीनी लिहिले त्या पूर्वीच हा कारभार उरकला. अजी राजश्री प्रतापगडास गेले. स्वामीस विदित व्हावे यास्तव लिहिले असे. घोरपडेयाकडील ठाण्याविसी स्वामीनी आम्हास लिहिले होते ते पत्र राजश्री

+ पत्र माहादाजी आंबाजीच्या हातचें आहे.

नारब्रावास आम्ही दाखविले. त्यावर बावानी स्वामीस पत्र लिहिले त्यावरून विदित होईल. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Nana to Chimaji. The Nizam was pressing against Kolhapur and King Sambhaji asked Shahu's help. In the meantime Sambhaji attacked and captured Ichalkaranji, the town of Bajirao's sister's husband Vyankatrao Narayan, who was away with Bajirao in the North. Chimaji Appa requested Shahu to write to Sambhaji and ask him to desist from molesting Vyankatrao Narayan. This affair grew very troublesome and was settled personally by Shahu with Sambhaji, who was called to Satara for that purpose.

No. 21] [*25-2-1736*

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. चाकरमान्या पाटलांचा मजकूर वाईचे मुकामीहून स्वामीस लेहून पाठविला. त्या अलीकडेहि दोन च्यार वेल लिहिलें परंतु अद्यापि काहींच उतर आलें नाही. राजश्री स्वामी नित्य पुसतात. त्यावरी आजी छ २१ सवालीं वाघाचे सिकारीस जाऊ लागले, तेव्हा पाटलांबदल चोपदार पाठविला. दरबारास जातों तेव्हां आपण खासाच पुसतात. त्यास आम्ही उतर काये द्यावें? पाठवितो अगर नाहीं पाठवीत हे स्वामीचे उतर काहीच येत नाही. येथे आम्ही जाबसाल काये करावा? ये गोष्टीस आम्हा चाकर लोकांचा उपाये काये आहे? दरबारी भरले सदरेस बोलू नये ते आम्हास बोलतात ते समई उतर काये करावें? पाटलाविषीं उत्कंठा फार धरली आहे. पाटील सत्वर पाठवावे. राजश्री रामचंद्र हरी यास स्वारादेखील सत्वर आणवावें. कोल्यास जमीन देविली आहे, त्याच्या सनदा करून देऊन समजावीस करावी. कुतेबाजाच्या पांघुरणाविषीं बहुत वेल लिहिलें, परंतु त्याचेहि कांही उतर येत नाहीं. तो नित्य उठोन आम्हासी कटकट करितो; तरी त्याची काये आज्ञा ती लिहिली पाहिजे. सारांष त्याच्या पांघुरणाची विल्हे करून त्याची समजावीस होये यैसी आज्ञा केली पाहिजे. सदरहू मजकुराची उतरे छ २३ सवाल बुधवार प्रात:कालपर्यंत आलीं नाही तरी राजश्री रामचंद्र हरीस स्वारादेखील आणावयास कारकून माणसे बरे चालणार राऊत टाकोटाक पाठवावे आणि येक पत्र राजश्री स्वामीस आधी आधी रवाना करावें कीं राजश्री रामचंद्र हरीस आणविले, सत्वरच येतील, म्हणून पत्र लेहून जासुदास ताकीद

करून येक दिवस येक रात्र वाट चालून जाब येथे येऊन पोंहचे ते करावे. विदित जाले पाहिजे. दरबारी आब राहे ते गोष्टी स्वामीनी करावी विदित जाले पाहिजे सेवेसी विज्ञापना.

¶Purandare asks Chimaji to reply to several queries of Shahu who had become impatient at the Peshwa's indifference towards him. The town of Ichalkaranji formerly belonging to the Senapati Ghorpades was in the possession of Vyankatrao Narayan, brother-in-law of Bajirao. This Vyankatrao, backed by the influence of the Peshwas, used to give trouble to Sambhaji of Kolhapur. The latter sent his troops against Ichalkaranji. Vyankatrao Narayan therefore asked the Peshwa for assistance. The Peshwa sent Ramchandra Hari Patwardhan to Vyankatrao's help. This enraged Sambhaji who made a strong protest to Shahu that Ramchandra Hari's entry into Kolhapur territory was a violation of the treaty of Warna, and if Ramchandra Hari did not go back Sambhaji plainly asked Shahu whether he would call in the Nizam. This opened Shahu's eyes to the danger of the situation and he at once ordered the recall of Ramchandra Hari. The Peshwas were slow in executing Shahu's orders on this subject and hence the reference to their indifference in this letter. Shahu called Sambhaji to Satara and in his usual way conciliated him by personal influence.

No. 22] *[3-3-1736*

छ ४ जिल्काद

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी विनंती उपरी. दरबारचे वर्तमान तरी छ ३० सवाली बुधवारी राजश्री स्वामी चहूं घटका रात्री उठोन सिकारीस गेले ते संध्याकाळीं आले. त्यावरी सदरेस बसले. दरबार भरला. आम्हींहि दरबारास गेलों. त्यावरी रामचंद्र बावाजी व ज्ञानोजी वेताळ आले. त्यानी राजश्री स्वामीस विनंती केली कीं राजश्री संभाजी राजे यांचे पत्र माहाराजास आले आहे तें वाचून पाहावें आणि आम्हास आज्ञा माघोर जावयास द्यावी. त्यावरी राजश्री स्वामी चिटणिसास बोलिले कीं हा कागद वाचून दाखवणे. त्यावरी चिटणासानी कागद वाचिला; तेव्हां स्वामीच्या राऊतांचा उपक्रम पत्रीं होता तो राजश्रीनी श्रवण केला; त्यावरून आम्हासीं कितेक विषदें करून बोलिले आणि आम्हास फिरोन पुसिलें कीं उतर काये निमित्य करीत नाही? येसे बोलल्यावरी आम्ही बोलिलों कीं माहाराजानी पहिलेंच आज्ञा केली त्यावरून येकदोन पत्रे व माणसे तिकडून जमाव आणावयास पाटविलीं आहेत. पंचमी

+ पत्र दादोबा पुरंदरे यांचें.

राष्ट्रीस जमाव पुण्यास जाईल. इतके बोलल्यावरी जानोजी वेताल बोलला कीं आम्हास माघारे येणे म्हणून आज्ञा आली आहे; तरी माहाराजानी निरोप दिल्हा पाहिजे. येसा बहुत अतिशयें करून बोलिला. त्यावरी राजश्री बोलिले कीं धारराव यादव यास पांच सा दिवस सुतक आहे. सुतक फिटेतोवर राहणे. आम्हीही राजश्री संभाजीराजे यांस पत्राचे उतर लेहून पाटवितों. त्याचाहि जाब येईल; मग तुम्हास निरोप देवून रवाना केले जाईल. येसें बोलल्यावरी चिटणासांस आज्ञा केली कीं राजश्री संभाजीराजे यांस पत्राचा जाब लिहिणे कीं राजश्री चिमाजीपंताचे फौजेचा मजकूर लिहिला तरी त्यांस आज्ञा केलीच आहे. त्यांजकडील जमाव उठोन येईल. घोरपड्यांचा मजकूर तरी त्यांस पत्र लेहून पाठविलें आहे. त्याचा कारकून येथे येईल तेव्हां घोरपड्यांचे हरद्र मनास आणून पुढे जो विचार करणे तो केला जाईल. भेटीचा मचकूर तरी आम्ही पालीपावेतो जाऊं. सामोरे राजश्री फतेसिंगबावा व प्रतिनिधी व मंत्रीं यांस पाठऊन देऊं. येसा जाब लेहून देणे म्हणून चिटणिसास सांगून जाब लेहून देविला. त्यावरी दरबार दाहुर्डला[१]. तेथून कागद आलें आहेत त्याच्या नकला करून पाठविल्या आहेत. त्यावरून विदित होईल. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Purandare to Chimaji, communicating Shahu's intentions to call Sambhaji for a visit to Satara.*

No. 23] [*7-3-1736 ?*

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा
गोसांवी यासी.

ℰ श्रीसकलगुणालंकरण आखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्मो पिलाजी जाधवराऊ दंडवत विनंती. येथील क्षेम ता। ४ जिलकाद जाणून स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. काली छ ३ रोज मिनहूस रात्रौ सदरेस राजश्री स्वामीस राजश्री संभाजी राजे याचे पत्र आले. त्यास राजश्रीनी लि। होते की, राजश्री पंतप्रधान याची फौज येऊन मौजे * (ह)लकरणी यासी वेढा * * * * गाव खासगीचा आहे. यैसा कितेक फौज नेऊन उपद्रव केला म्हणून बहुत श्रमी होऊन लि। त्यावरून राजश्री स्वामी बोलिले कीं येक राजश्री पंतप्रधान आज्ञेखरीज उतरेस गेले; आणि सार्वभौमाचे दर्शन घेऊन कितेक मनसबे करणार म्हणौन वर्तमान यैकतो! यैसेच पेशजी

---

१ निरोप दिला.

जंजिरियाचे स्वारीचे वेलस हबसी याचे संरक्षण केले. सरखलीचा ग्रहभेद केला. सांप्रत फौज पाठऊन बंधूसी युध्य करितात ते आम्हांसी युध्य करावयास कोठे आंतर करितील ? यैसे क्षणक्षणा सिकारीत(व) सदरेस भाषण करितां(त) त्यास वरकड लोक तेच गोष्टीस आनुमोदन देतात!! यैसियास आम्ही पूर्वी आपणास लिा होते कीं, सांप्रत इकडे काही कामकाज नाहीं. यास्तव राजश्री रामचंद्रपंतास तिकडे ठेवावे हा विचार लिा होता. त्यास येथील मरजी या प्रकारची देखिली. यावर आपणास फौज आणावी हा विचार लिा. त्यास आपण फौज आणावयास लिा आहे म्हणौन लिा त्यांस सांप्रत येथे वर्तमा(न)या प्रकारे यैकतो. यैसियास घोरपड्याचे जे होणार ते सुखरूप हो. यथील मरजी-करितां राजश्री रामचंद्रपंतास आविलंबे पत्र पाठऊन बोलाऊन आणविले पाहिजे. येविशी आनमान केला न पाहिजे. येथील मरजीनुरूप झाले वर्तमान विदित व्हावे यास्तव लिा आसे. (वरकड) दरबारचें वृ(त) राजश्री दादोबा याणी आपणास लिा आहे त्यावरून विदित होईल. सारांश फौज आविलंबे माघारी आण-विली पाहिजे. विशष काय लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती

श्रीपांडुरंगचरणी
दृढभाव चांगोजी सुत
पिलाजी जाधव

मोर्तब
सुद.

¶*Pilaji Jadhao asks Chimaji Appa to recal Ramchandra Hari Patwardhan from the territory of Sambhaji of Kolhapur, who had complained to Shahu of the Peshwa's high-handed dealings in the region of Kolhapur.*

No. 24] [*22-3-1736*

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी विनंती उपरी. छ २० सवालीं रविवारी प्रात:कालीं राजश्री स्वामींनी आम्हास बोलाऊन दरबारास नेले आणि पुसीलें की राजश्री चिमाआपाचे पत्राचे उतर आलें की नाहीं ? राऊत व रामचंद्र हरीस आणवितांत की नाहीं ? त्यावरी आम्ही उतर केले की आज उद्यां जाबही येईल आणि राऊतहि आणवितील. त्यावरी चाकरमाने पाटील आले की नाहीं ? सिमग्याची मुदत केली होती ; सिमगा जाला, अद्यापि आले नाहीं,

---

१ रामचंद्र हरि पटवर्धन ?

तरी त्याचा कार्य विचार तो सांगणे. नाहीं तरी याउपरी हुजरून मसाले[1] करून हुजरे पाठऊन आणविले जातील यैसे बोलिले. त्यावरी आम्ही बोलिलों, दोन च्यार वेळ लिहिले आहे. सत्वरच येतील. तरी स्वामीनी पाटील सत्वर पाठऊन दिल्हे पाहिजे. कोळ्यांस जमीन देविली आहे त्याविषी दोन तीन वेळ लेहून पाठविले आहे. त्याची ताकीद हुजुरुन बहुत आहे. तरी जमीन नेमून देऊन समजावीस केली पाहिजे ; रिकामे न पाठवावे. कुतेबाजाच्या पांघुरणाविषी बहुतच निकड लागली आहे, तरी सत्वर पाठविली पाहिजेत. राजश्री रामचंद्र हरीस राऊतांसह वर्तमान तिकडून अविलंबे यावयाची आज्ञा केली पाहिजे. त्यांस लेहून पाठवावे की आधी स्वार होणे, मग पत्र वाचणे ; यैसे लेहून आणविले पाहिजे. सेवेसी विज्ञापना.

¶*Purandare communicated Shahu's orders to Chimaji, for the recal of Ramchandra Hari from Kolhapur territory.*

No. 25] [*22-3-1736 ?*

पौा छ २० शौवाल

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामींचे सेवेसी.

विनंती उपरी. राजश्री संभाजी राजे यांजकडील दरबारी मजकूर जाला. तेव्हां राजश्री फतेसिंगबावा सन्निध होते. त्यानी आईकीला. त्यावरून त्यानी आपलें पत्र स्वामीस लेहून दिल्हें ते पाठविलें आहे. त्यावरून विदित होईल. त्याचेहि उत्तर पाठऊन द्यावे. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Purandare sends to Chimaji Appa a letter in which Fatesingbawa gives his own point of view regarding the affairs of Sambhaji.*

No. 26] [*March 1736 ?*

पौा छ २० शौवाल

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामींचे सेवेसी

विनंती उपरी. दरबारचे वर्तमान आलाहिदा लिहिलें आहे त्या मजकुरांत मजकूर : राजश्री वेतालासी बोलिले कीं घोरपड्यास व भगवंतरायास आपले

---

[1] दंड.

स्वसंतोषें पदरीं घेऊन इमान प्रमाण करून वर्तवीत असिले तर तो योग घडऊन देऊं. नाहीतरी त्यास बाहेर घालावयाचे असिलें तर तेच सेवा सोडून मोगलाईत जातील. पदरीं घेत असिले तर सौरष करून देऊं यैसे बोलिले. +सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Ramaji Mankeshwar Potnis writes to Chimaji Appa Shahu's desire to effect a reconciliation of the Ghorpades and the Amatyas with the Peshwa.*

No. 27] [*March 1736*

श्री

¹पुरवणी तीर्थरूप राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री स्वामीनी पत्र पाठविले आहे आणि स्वामी पर्याय लांऊन पत्र लिहितील, "रा। रामचद्र हरी फौज यैत नाही," म्हणून स्वामी लिहितील. चाकरी आमची टाकिली म्हणून लिहिलीयाने राजश्री स्वामीची मरजी राहणार नाही. याकरिता दोन तीनसे स्वारानसी पुणियांस आणावा. सवेच स्वारास त्यास निरोप द्यावा; परंतु घेऊन यावे, हे उतम आहे. स्वामी म्हणतील की, दीडसे स्वार पुणियाहून तिकडील होते ते गेले. ते येत नाहीत. यैसे म्हणतील तर खरे वाटत नांही. राजश्री त्रिंबक हरी याजपासी स्वार आसतील ते च्यार दिवस समागमे आणून आपले निमित्य वारावे हे उतम गोष्ट आहे. राजश्री स्वामी सदरेस बोलिले की, राजश्री संभाजी राजे याची मरजी राहावी याकरिता आम्ही उदाजी चव्हाण यांस निरोप दिल्हा. त्याचे ऊर्जित केले नाही. तो मोगलाईत गेला. राजश्री संभाजी राजे त्यास जे गोष्टी आगत्य ते आम्हास करणे जरूर. यैसे कितेक प्रकारे भाषण केले. त्यास स्वामीनी राजश्री रामचंद्र हरी व फौज येकवेळ माघारी आणावी. राजश्री स्वामीच्या पत्राचे उतर आधी रवाना करावे. सेवसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Dadoba Purandare requests Chimaji Appa to bring back to Poona Ramchandra Hari and thus to avoid the King's disfavour. The King said in Darbar that it was in order to secure the good will of Sambhaji that Udaji Chavan was sent away. When Udaji went away thus dissatisfied he joined the Nizam.*

+ पत्र रामाजी माणकेश्वराचें.

१ पत्र दादोबा पुरंदरे याचें आहे.

No. 28] [पौा 7-5-1736 ?

छ ६ मोहरम

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राऊ स्वामीचे सेवेसी विनंती. स्वामीनी लिहिले की राजश्री उदाजी चव्हाण याचे राजकारण निजामन्मुल्क याजकडे आहे. यैसियासी चव्हाण मातबर सरदार, राज्यातून जाऊ द्यावे येसे उतम नाही. यास्तव तुम्ही राजश्री स्वामीपासी पष्ट विनंती करून त्याचे मतलब असतील त्याची काही तोडमोड करून राज्यात राहात ते करावे. कदाचित गेलेच असिले तरी तुम्ही त्यासी कागदीपत्री त्यासी स्नेह रक्षणे म्हणून विस्तारे लिहिले. येसियासी राजश्री स्वामी जेजुरीस आले होते, ते समई आम्ही सिवापुरचे मुकामी विनंती चव्हाणाचेविसी केली. बरे, यैसे बोलिले, परंतु काही फलादेशास गोस्ट न आली; यामुले ते नवाबास भेटले. परंतु अद्याप काही जाहागिरीच्या परवान्यावर दस्तक जाहाले नाही. पुढे होईल ते सेवेसी लेहू. राजश्री स्वामीस काही राज्यभाराविसी विनंती केल्यास परिणाम जाईल न जाये हे स्वामीस विदितच आहे. नवाबाकडे बातमीस जोड्या पाठवितो, तेव्हां राजश्री उदाजी चव्हाण यासीहि पत्रे लिहीत असतो. त्याचीही पत्रे आम्हास येतात. कागदीपत्री राबता राखणे तो राखीतच आहो. विदित जाहाले पाहिजे +हे विनंती.

¶*Purandare to Bajirao, who had proposed to Shahu to conciliate Udaji Chavan and prevent him from going over to the Nizam. Purandare replies that Shahu so far had taken no action.*

No. 29] [10-5-1736

श्री

पुा राजश्री पिलाजी जाधवराऊ
गोसावी यांसी

उपरी. राजश्री संभाजी राजे यांचे व घोरपड्यांचे सौरेष[१] जालें. सुलतानजी सि * * (तोले) घोरपड्यानी धरले होते त्यांस सोडावें * * पहिले आपाजी सितोळे ज्याप्र (माणे घोर) पड्यांचा कारभार करीत होते त्या * (सुल) तानजी सितोळे यानी घोर (पड्याचा कार) भार करून सेवा करावी; दाहा (हजार रुपये) सितोळ्यांकडे घोरप (ड्याचे) होते ते सितोळ्यांकडे * *

\+ पत्र चिमाजी आपाचें.

१ मैत्री, तह.

* * * जी घोरपड्यांचे * * (संभा) जी राजे यानी राजश्री * * * * टुन मागितले त्यावरून घोरपड्यांस भिडेस घा(तले); रुपये घोरपड्यांस रोख द (ण्याची बो) ली करविले; घोरपड्यानी दि * राजश्री स्वामीनी घोरपड्यांच्या घ(रास) जाऊन घोरपड्यांस घेऊन राजश्री संभाजी राजे याजकडे वाडियांत आले. भेट केली, ते समयीं सेनापतीची वस्त्रें व देशमुखीची वस्त्रें राजश्री संभाजी राजे यानी घोरपड्यांस दिल्हीं. इचलकंरजीचे ठाणे मागून घेतले होतें तेंहि राजश्री स्वामीनी पांच हजार रुपये घोरपड्यांस दिल्हे होते ते राजश्री संभाजी राजे याही त्यापासून घेऊन इचलकरंजी व ठाणे देखील इनाम आपले तर्फेने घोरपड्यांस दिल्हे. राजपत्रें सेनापतींची व इचल-करंजीचे इनामपत्र यैसीं दिल्हीं. सितोळे यांच्याही भेटी तेथेच जाल्या. त्यावरी राजश्री संभाजी राजे घोरपड्यांच्या डेऱ्यास बहुमा(ना)स्तव गेले. परस्परें प्रीती * * * * ते जाले. त्यावरी राजश्री संभा (जीराजे) सफरीं येथून स्वार होऊन * * * * * लास गेले. घोरपडे * * * * त आजी उद्यां जाती (ल तु) म्हास कळावे या करि (ता) लिहितां पुर्वत नाही * * * हिला आहे. राजश्री * * * कडून कागद पत्र येऊ * * * नाही. आलीयावर लेहून पाठ (वीन). छ ११ सफर बहुत काय लिहीणे.

पो. छ १७ सफर

लेखन सीमा.

¶*This letter refers to the visit of Sambhaji Raja of Kolhapur to Shahu at Satara in the summer of 1736. Shahu brought about a reconciliation between Sambhaji and his Senapatis the Ghorpades. The town of Ichalkaranji had been given by Sambhaji in inam to the Ghorpades.*

No. 30] *[24-5-1736 ?*

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. घोरपडे येथे आल्यादिवसापासून त्याच्या समजाविसीची घालमेल पडिली होती. यैशास छ २३ मोहरमी इंदुवारी त्रितीये प्रहरी दरबार जाला. येथील सामादिक व राजश्री संभाजी राजे यांजकडील सामादिक व घोरपडे यैसे अगदी दरबार जाला; तेव्हां घोरपड्याचा समजाविसीचा मजकूर राजश्री स्वामीनी राजश्री संभाजी राजे यांजकडील मध्येस्तास पुसिला. त्यानी उत्तर केले कीं

(घोर)पड्याच्या सरंजामापैकीं दाहागांव सितोल्यास होते ते घोरपड्यानी द्यावे म्हणजे सौरस होऊन पदरीं घेतील. नाहींतर सौरष होत नाही; चितास येईल तिकडे सुखरूप जावें. त्यावरी घोरपड्यांकडील बोली मनास आणिली. त्यांचाहि मानोदये दिसोन आला कीं दाहा गांवपैकी येक गांव आकवली म्हणून आहे तितका मात्र देऊं. यासिवाये काहीं देवत नाहीं, म्हणून दुतर्फा उतरे पष्ट आली. त्यावरून समजाविषीचा विचार परिछिन्न राहिला. यैसें उभयेपक्षीं जाले. दरबार बुडला.[1] त्यावरी फिरोन राजश्री संभाजी राजे याहीं राजश्री धारराव यादव व रामचंद्र बावाजी वे (ताल या) त्रिवर्गाबराबर राजश्री स्वामीस सांगून पाठविले कीं आमचा आणि या स्थलाचा रुणानबंध यैसा आहे कीं यावे तेव्हां सौरषानें[2] यावें आणि जाते समई विरस होऊन जावें. यैसाच महिमा आहे. हे वेळेसहित च्यार वेळे येणे जालें. परंतु चहू आगमनी जातां विरसच घडोन आले. आरंभी आलो तेव्हा जाते समई देण्याघेण्याच्या माारास्तव विरस जाला. दुसरे आगमनी राण्या आल्या नव्हत्या म्हणून विरस जाला. तिसरें आगमनी मातुश्री ताराबाईसाहेबाच्या राहाण्यास्तव विरस जाला. चौथे आगमी घोरपड्याची समजावीस न जाली. हाहि लौकिक उतमच जाला! त्यावरी राजश्री स्वामी बोलिले कीं दाहा गांव (घोर) पड्याकडेच करार असो द्यावे. त्यास पदरी घ्यावे. सौरष करून जावें. त्यावरी हे बोलिले कीं दाहा गांव देऊन कधीतरी पदरी घेत नाही. आमची ठाणी जागी जे त्यांजकडे आहेत ते रिकामे करून द्यावे. आपली वस्तभाव कुल अगदीं काढून न्यावी. जागे ठाणीठुणी तमाम खाली करून द्यावी. सुखरूप मनमानेल तिकडे जावे. परंतु साहेबीं न ठेवावें. दुसरेकडे जातील तिकडे जाऊं द्यावें. त्यावरी राजश्री स्वामी बोलिले कीं तुमची स्थलें तमाम तुमचे स्वाधीन केल्यावर आम्ही त्यास ठेविले तर प्रत्यवाये काये आहे? यैसे त्यांचे यांचे परस्परे संभाषण बहुत जाले तें पत्रीं काये म्हणून ल्याहावें? संभाषणाचे समई फिरोन राजश्री फतेसिंगबावास व राजश्री प्रतिनिधीस व राजश्री नारबावा मंत्री यास बोलाऊन दरबारास नेले आणि त्रिवर्गास राजश्री संभाजी राजे यांजकडे पाठविलें, आणि घोरपड्यांची समजाविसीचा विचार निप्रांजल करून पुसिला. घोरपड्यानी तमाम ठाणीठुणी रिकामी करून निर्वेध करून राजश्री संभाजीराजे यांचे स्वाधीन करावें यैसा निश्चये जाला. मंगलवारी स्वार व्हावयाचा मनोदये होता. परंतु त्रिवर्गास समागमें सांगून पाठविले कीं अमावाशा होऊन प्रतिपदेस स्वार होऊन जावें. त्यावरून अमवाशापर्येत रा(हिले). इतका मजकूर इंदुवारी प्रहररात्रपर्यंत जाला. त्यावरी दुसरे दिवसीं भोमवारीं

---

१ संपला?

२ खुषीनें आनंदानें.

दोनप्रहरीं राजश्री सभाजीराजे खासाच दरबारास गेले. सरकारकून तमाम गेले. राजश्री संभाजीराजे यास सा वस्त्रें मुहूर्तेंकरून निरोपाचीं दिल्हीं. उतम तरवार सोनेरी परजाची दिल्ही. येक पदक दिल्हे. त्यावरी निरोप घेऊन आपल्या वाडियात आले. मग राजश्री स्वामी बोलले कीं घोरपड्याची समजावीस त्याच्यानें होत नाहीं. परंतु आपणहि जाऊं द्यावे येसे नाहीं. त्यांच्या वडिलानीं श्रम साहास बहुत केले आहेत * * * * राजश्री उदाजी चव्हाण यांचा सरंजाम द्यावा आणि ठेवावी इतकी बोली जाली. घोरपड्याचा अगत्यवाद राजश्री स्वामीस आहे याजवरू(न) राजश्री संभाजी राजे श्रमीच आहेत. सितोल्यांचा अगत्यवाद त्यांस आहे. स्वामीस कळावे याकरितां लिहिलें आहें. राजश्री त्रिंबकपंताची आमची भेटी जाली नाहीं. त्यास कोणाच्या घरास फिरता येत नाही म्हणून निराळे वाटेनें भेटी जाली नाही. विदित जाले पाहिजे. पुढें होईल वर्तमान तें लेहून पाठऊं.+ मंगलवारीच कलगी जडिताची दिल्ही. जातेसमई सात आठ घोडी देणार. राजश्री येसाजी भोसले याची हतीण देणार आहेत. कांही नख्त व कापड देतील. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी विज्ञापना

¶Malhar Tukdeo Purandare to Chimaji Appa, communicating details of Sambhaji's visit to Satara and the points of dispute with the Ghorpade of Kapsi. Sambhaji's four visits to Satara are graphically described by himself.

No. 31] [*22-12-1736*

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री अपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री स्वामीच्या व राजश्री संभाजी राजे याच्या भेटी मार्गसीर्ष वद्य सप्तमी इंदुवासरी पालीचे मुकामी जाल्या. तेथून सातारियास आले. समागमे मातुश्री आईसाहेब होती व कबिला समागमे होता. आमच्या वाडियात राहावयास स्थल दिल्हे होते. राजश्री स्वामीनी बहुत आदर केला. हाती घोडे नखत कापड देखील पनास साठी हजार रुपयाचे वित पावते केले. दक्षणप्राते आमल बसऊन द्यावा येसे मान्य करून राजश्री पंतप्रतिनिधि फौजेसहवर्तमान द्यावेसे केले आणि कितेक समाधानपूर्वक बोली करून निरोप दिल्हे. पौष सुध प्रतिपदेस राजश्री संभाजी राजे निरोप घेऊन पनालियास गेले. विदित जाले पाहिजे. प्रतिनिधि यानी त्या प्रांते जावेसे केले होते. त्यास तुकोपंत नवाब निजामनमुलुक याजकडे पाठविला कीं आम्ही दक्षण प्रांते जातो, सर्वप्रकारे

+ Different hand.

आमचे साहित्य करावे. तिकडील जाबसाल आले नाहीत, दिसगत लागली याकरिता आजीपरियेत प्रतिनिधी सातारा आहेत. विदित जाले पाहिजे. राजश्री येमाजी सिवदेव व बाजी सिवदेव उभयेता बंधूस दोनतीन मास वेथा जाली आहे. त्यामधे बाजीपंतास फार वेथा जाली आहे. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Sambhaji of Kolhapur visits Satara and is entertained.*

No. 32] [*1736 ?*

श्री.

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी

विनंती. घोरपड्याचा उछेद व्हावा हे उभयता राजश्रीस आगत्य आहे. इचलकरंजी व नांदणी ही दोन्ही ठाणी घेणे ऐसे पत्र येमाजीपंतास राजश्री स्वामीनी लिहिलें आहे; आणीक त्या राज्यांतील जो बंदोबस्त करणे आहे तोही त्याच्या विचारें होईल तर करणे ऐसे लिहिले आहे. राा त्रिंबक हरी स्वामीस लिहितील त्यावरून स्वामी कांही मदत पाठवावयाचा विचार करतील, तर राजश्री स्वामीचे मर्जीस विरुध होईल. यास्तव जे करणे ते राजश्री स्वामीस पुसोन करावें. विदित जाहलें पाहिजे शेवेसी शृत होय हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji to Chimaji Appa, advising him not to send troops to assist the Ghorpade of Ichalkaranji.*

No. 33] [*1736 ?*

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडीलांचे सेवेसी विनंती उपरी. स्वामीनी राजश्री महिपतराव यांचे पत्र आलें होते तेच पाठविलें व स्वामीनीही राजश्री उदाजी चव्हाण यांचा मजकूर लिहिला तो राजश्री बावांचे[1] व राजश्री सुमंताचे समक्ष राजश्री स्वामीस विदित करणे म्हणून लिहिलें. यैशास त्याजंकडील बातमीचें वर्तमान येथेंहि राजश्री स्वामीस आलें आहे. बावा तिकडेच गेले आहेत. सुमंत व आम्ही विनंती करून पाहू. आजी निवेदन करावें तरी राजश्री स्वामी प्रात:कालीं सिकारीस गेले. विदित जाहाले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*Nana to Chimaji. He will inform Shahu of Udaji Chavan's news upon the former's return from his hunt.*

---

१ नारबावा.

No. 34] [1736 ?

श्री

श्रियासह चिरंजीव राजमान्य राजश्री चिमाजी प्रति नारो राम विनंती उपरी. तुम्ही घोरपडेंचे साहितेविसी तजवीज करून कांहीं मदत पाठवाल तर तो विचार करता येत नाहीं. राजश्री संभाजी राजे येही राजश्री यमाजीपंतास फौजेनिसी पाठवणे म्हणून राजश्री स्वामीस लिहिले. त्याजवरून मशारनुलेस जाणे म्हणून आज्ञा केली आहे. चव्हाणाची ठाणी न घेणे. वरकड साहित आज्ञेप्रमाणें करणे म्हणून आज्ञा केली आहे याजकरिता लिहिले आसे. आपणावरी निमित्य न घेणे. वरकड विस्तारे वर्तमान राजश्री माहादोबा सांगता कळेल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती+.

¶*Naro Ram Mantri to Chimaji Appa, communicating Shahu's orders that no troops should be sent to help the Ghorpade (of Ichalkaranji ?); Yamaji Shivdeo has already been ordered to proceed with his troops, as requested by King Sambhaji of Kolhapur.*

No. 35] [पौ 3-4-1737 ?

पौ छ १३ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक विठल सिवदेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती विज्ञापना. येथील कुशल ताा छ ४ जिल्हेज मुकाम वाडे सागोली जाणून येथास्तित असे विशेष. स्वामीचे आज्ञापत्र सादर जाले तेथे आज्ञा की सांप्रत तुमचे काये वर्तमान * * कोण्हे ठिकाणी आहा? घोरपडे व पांढरे बंडगर वरकड सरदार फुटोन गेले किवा आहेत? लस्करचा मजकूर कैसा आहे तो लिहिणे. त्यास रामजी बंडगर व पांढरे उमरजेहून स्वार होऊन आले ते ये फौजेची भेटी न घेता उभेतास घालून लस्करासेजारून नीट आपल्या प्रांतास गेले. ठाण्यासहि गुतले नाहींत व येक मुकाबलाहि जाला नाहीं. वरकड हे फौजेचे वर्तमान वसंतगडियावरून कूच करून मिरजेपावेतो जाऊन तेथूनहि येक मजल चिको-डीच्यारोखे जावे यैसा सिधांत करून गेले. तो बालोजी सालोखी यानी सरलस्कर यासी भर देऊन दररोज रोजमरा पावल्याप्रमाणे देतो. सोनीच्या ठाण्यास जाऊन

+ सर्व पत्र स्वदस्तुरचें नारो राम मंत्री याचें चिमाजी आपास शाहू महाराजांचे दरबारांतून.

लागावे. त्यानी मान्य केले. हे गोस्टीस रा जाधवराव भापकर घोरपडे यानी अनमोदन न देता तोफा घेऊन मिरजेचे से दोनसे प्यादे घेऊन सोनी ठाण्यास मोर्चे लावावयास गेले. ते सोमवंसी यानी पोटाचा आड घातला कीं आपणास रोजमरा बोलिल्याप्रमाणे देणे, मोर्चे लाऊ. यैसे करतां येकदोन दिवस जाले, तो लस्करांत दाणा नाही. दोन पायली धारण जाली. गाव मारावयास नाही, विकत घ्यावयास नाही. पैसा नाही. यैसे जाणून वस्तभाव मोडून आस्थ्यास ठाणी व लस्करची वरदी पाठवावी, यैसा विचार करून रा गणोजी वागमारे दिा राजश्री पंतप्रतिनिधि याजकडील समागमे दिल्हे. त्यानी एक दिवस आस्थ्यास जाऊन ठाणी भरून लस्करापासून दिढा कोसावर आले. त्यानी सांगून पाठविले की, आपल्यास फौज पाठवून नेणे, तो रा बाळोजी साळोखी यानी आम्हाकडे सागून पाठविले की तुम्ही जाणे. तों तेच क्षणी खरसिंगच्या ठाण्यातील सेंभर स्वार येऊन आमचे कहीचे उंठ वळून नेले. ते वर्तमान आम्हास येताच स्वार होऊन जाऊन उंठ वळून आणिले. त्यास खरसिंगात मोडून उठ आणून त्याच्या मेंढरे सेपनास आणिली. तों रा आपाजी सोमवंसी तयार होऊ गणोजी वागमारे याजकडे गेले. तो त्याचे पुढे येका क्षेणाचे आंतरे रा उदाजी चव्हाण व येसाजी सिंदे यैसे कंवठ्याजवल दबा दोंशा स्वारानसी होते; ते त्याजवर जाऊन पडले. गणोजीस तंगी लाऊन नगारा नेला. दहावीस घोडे सरस नेले व लस्करचे बैल तीनसे देखील वाणी दाण्यासुधा व पनास पाऊणसे घोडे यैसे नेले. रा आपाजी सोमवंसी यांची त्याची नजरानजर जाली तऱ्ही गांठ घालावयास कुवत न जाली. फिरोन गोटास आले. रात्रौ तीन सेर धारण जाली. करड कुली ती गावावर गवते जाळून रक्ष्या केली. वैरण नाही. लस्करांत तेवाई[१] जाली येसे जाणून प्रातःकाली कूच करून तोफा तलावर सोडून तैसेच निघाले. मग आपण उभे राहून तोफा मिरजेस पावत्या करोन लस्करात रा जाधवराव होते तेथे कुली लस्कर जमा झाले. त्यावर दुसरे दिवसी सोमवंसी बाळोजी साळोखी कूच करून आस्थ्यासनिध जाऊन कुली लस्करास देशास लाविले. सोमवंसी देखील पथके पांचसे राहिले आहेत. तेणेप्रमाणे जाधवरायाची फौज कुली जाऊन चारसे पाचसे आहेत देखील हती उट रवाना केली. घोरपडे शे दीडसे आहेत. सिदोजी थोरात दोनसे आहेत. गोरखोजी भापकर यानी आपल्या पुत्रास सोनजी भापकर यास बालेघाटास जावयास आज्ञा आणून पनासापावणाशानसी आहेत. येकून आम्ही देखील दीड हजार फौज भरता मुसकील आहे. त्यासही भक्षावयास मिलत नाही. हुजरून राजश्री स्वामीनी सरदारास दोन च्यार हजार रुपये

१ त्रास, दुर्दशा.

पाठविले ते भक्षून मागती रोज उठोन लोक जातात. आजच छ मारी रा घोरपडे शेदीडसे आहेत ते व देखील रा त्रिंबक हरि कूच करून जातात. रा प्रतिनिधि याजकडील गणोजी वागमारे कूच करून गेले. रा त्रिंबक हरि नांदणीस चालसा स्वारानसी गेले होते. फिरोन मागती लस्करात वाडे सांगली-वरती कोसावर पालत लाऊन देखील उदाजी चव्हाण व आपाजी सितोले दोन-चारसे येऊन चिपरीस येऊन दबा धरून याजवर दंगा केला. ईस्वरे खैर केली. दोन घोडी घेतली. परंतु सांभाळून निघोन लस्करास आले. फिरोन चव्हाण माघारा जाऊन नांदणीचे ऊस चारून इचलकरंजीची गुरे दीड हजार व मेंढरु हजार वलून गुमटास खुशाल नेली. त्याबदल रा त्रिंबकपंत माघारे जाणार. आज देखील घोरपडे कूच करून गेले. याउपर रा बालोजी सालोखी येथे टिकोन राहतो यैसे नाही. तो माघारा चा(ल)लियास आम्ही राहावे येसे काये आहे? याउपरी फौजेचा आब गेला. चव्हाण सेर जाला. काल चव्हाणाची स्वारी दोन तीनसे गोटापासून कोसावर आली होती. आम्ही तयार होऊन रा बालोजीच्या बोले गेलो. गोटातून येक स्वार निघाला नाही. परंतु गाठ न पडता गनीमहि गेला. याच्या भरवशावर येथे राहावे येसे नाही. याउपर आम्हास आज्ञा कर्तव्य ते केली पाहिजे. रोजमरियाची बेगमी पहिले केली होती. सांप्रत रा माहादाजी-पंती हजार रुपये पाठविले होते ते छ ८ जिल्हेजपावेतो बेगमी आहे. आणिखहि राऊत उमरजेस पाठविले आहेत. आपले आज्ञेप्रमाणे बेगमी करितील. लस्करचे बैल गेले ते दिवसी आम्हास न पुसता दाणे विकत घ्यावयास लोक गेले होते. त्यापैकी मानाजी घाटगे याजकडील दोन यारदी[१], येक घोडा गेला व दुर्गोजी काटकर याजकडे येक तट्टू व जानोजीकड याजकडील येक तट्टू येसे पांच घोडी च्यार यारदी व येक घोडा येसी गेली. स्वामीस कलावे म्हणून लिा असे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Vithal Shivdev to Chimaji Appa, giving details of his expedition against Udaji Chavan, Appaji Sitole, etc.*

No. 36] [*7-5-1737*

छ २८ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी

विनंती सेवक विठल सिवदेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती विज्ञाप्ति. येथील कुशल ताा छ १७ मोहरम मुाा वाडे सांगोली जाणून स्वामीचे कृपावलोकन-

१ ओझ्याचीं तट्टें.

करून येथास्तित असे विशेष. येथील वर्तमान तर हा कालपर्यंत येथे वर्तणूक जाली ते राजश्री माहादाजीपंत यांस लिहीत गेलो. त्यानी सेवेसी वरचेवर लिहिले. सांप्रत रा आनंदराव रघुनाथ दिा सरलस्कर व रा सिवबा निा जाधवराव येसे चिकोडीकरास सामील करावयांस गेले होते. त्यास त्यानी मस(ल)त दिल्ही कीं प्रस्तुत अखेरसाल जाले, मनसबा सिधीस जातो यैसे नाही. तुम्ही छावणी करणे. चेतुर्मास जालियास आपण सामील होऊन च्यारी ठाणी घेऊन देऊ; नाहीतर विवेक कराल (तर) रहेश[1] करून देऊ. त्यावरून यांचे व त्याचे कारकून आथनीस रा चव्हाण असता त्याजकडे गेले. त्यानी मुदे सांगितले कीं पूर्ववत-प्राा आपला सरंजाम व ठाणी जे गोष्टीने आपण परांगदा जालो आहो ती मुदा सारुत[2] केलियास आपण पदरी पडो. नाहीतर सडोन मरावे ते मारता मारता मरावे येसे सांगून पाठविले. येणेप्रमाणे करार होईल तर शामराव यास भेटीस पाठऊ. ये बोलीस व आपणास खावंद होईल याचे विद्यमाने भेटी घेऊ. त्यावरून रा जाधवराव व सरलस्कर यानी हुजूर स्वामीस लिहिले तों माहाराज-स्वामी प्रतापगडास गेले. जाते समई येथे सर्व सरदारास ताकीदपत्रे पाठविली की उंबरजेस छावणी जाली. तुम्ही ते प्रांती छावणी करणे. त्यावरून हे सरदारास विचारास पडले आहेत. खावंदाची आज्ञा छावणी करावी लागेल म्हणतात परंतु लोक जरूर[3] राहातील. सरलस्कराकडील सरंजामी पथके मात्र सेदोनसे राहतील. संभुसिंग प्रस्तुत दोन अडीचसे आहेत. छावणीस कोण्ही राहतो यैसे नाही. चालीस पनास राहातील. भापकराकडील तों आताच लोक चालिले यैसा प्रसंग जाला आहे. चव्हाणाचा सला होता दिसत नाहीं. त्याचा मुदा कीं श्रीमंत राजश्री राऊ स्वामी स्वारीहून आलियावर जो मजकूर करणे तो करावा. परंतु प्रजन्यकाल समीप आला. (अपूर्ण)

¶*Vithal Shivdeo to Chimaji Appa, describing the attempts made to settle the differences between the Sarlashkar, Jadhavrao and Chavan of Athani. The Sarlashkar and Jadhaorao approached King Shahu when Chavan refused to accept the terms. Shahu gave orders to his Sardars to encamp at Umbraj. Chavan, however, submitted that the issues might be decided on the return of the Peshwa from his campaign. The letter is incomplete.*

---

१ गोडी. २ बजावणी. ३ जरूरीपुरते ? कार्याकारण ? थोडके ?

No. 37] [पो 8-7-1737 ?

छ २१ रबिलोवल.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री उदाजी चव्हाण सांप्रत जमाव करून तासगावांत थारा धरून गोहरणास प्रवर्तला आहे. पदमोजी माहाडीक नेवरीस आले होते, त्यास तासगावीहून चव्हाणानें धाऊन जाऊन नेवरीची गुरें वळलीं; तेव्हां पदमोजी माहाडीक दोघे तिघे भाऊ व आणिक भले लोक गुरांचे लागास निघाले. परंतु थोडके होते. चव्हाण भारी होता. यामुळें यांस गोळीच्या वगैरे जखमा लागून पदमोजी महाडीक वगैरे दोघे तिघे ठार पडिले. त्यांची पांचसात घोडी चव्हाणाने घेतलीं, म्हणून येथें वर्तमान आलें आहे. सत्यमिथ्ये न कळे. स्वामीस कळावें यास्तव लिहिलें आहे. त्यावरी मागती तासगावीहून निघोन डिगरज व ब्रम्हणाल याजवरी धावणी करून हजार बारासें गुरें वळून नेलीं. दोही गावचे पाटील धरून नेले. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Purandare to Chimaji Appa, describe the depredations of Udaji Chavan.*

No. 38] [4-10-1737 ?

श्रीआईआदिपुरुष

सेवेसी विज्ञापना. ताा छ २१ रजबे साहेबाचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. साहेबी आज्ञापत्र सादर केले. तेथे आज्ञा जें, मिरज प्रातांमधें चव्हाणानें खंडण्या घेऊन मुल्क उध्वंस केला. प्रस्तुत तुमची स्वारी त्या प्रांते होऊन रोखे केले आहेत. उपसर्ग होतो. कौल देऊन वस्ती जुजवी मात्र राहिली आहें; तरी प्रांतामध्यें तिलमात्र उपसर्ग लागो न देणे, म्हणऊन आज्ञा. ऐसियासी साहेबाचे आज्ञेपेक्षा अधिकोतर काये आहें? साहेबांचा मुल्क तोच सेवकाचा, तसदी लागों न द्यावी येंविसीचे अगत्य सेवकासहि आहे. अद्यापिपर्यंत मिरज प्रातांत रोखे जाहले नाहीत. पुढे करणार होतो परंतु साहेबाचे आज्ञापत्र सादर जाले त्यावरून मना केले असेत, तिलतुल्य उपसर्ग लागणार नाहीं. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*The Pratinidhi accepts Shahu's orders implicitly to desist from molesting the ryots in the campaign against Chavan.*

No. 39] [*22-11-1737 ?*

तालिक

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री ... छत्रपती

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक त्रिंबक हरी कृतानेक विज्ञापना. तागाईत छ १० माहे साबान-पर्यंत मुकाम कुरंदवाडे निा शिरवळ, माहाराजाच्या कृपेदृष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असें. यानंतर माहाराजाची आज्ञा घेऊन स्वार जाहालों तें इसलामपुरास आलों. राजश्री देवराऊ व हुजराती देखील अवघे एकत्रच होतों. चवाण भिलवडीवरी होता; आम्हीहि भिलवडीस गेलों. चवाणानें मिरजेकडे जाऊन मिरजेची पेठ जाळिली. तेथून * * * * हुपरीवरी गेला. आम्ही भिलवडीहून कूच करून आष्टीवरी आलो. तेथे मुकाम केला. हुपरीवरी जावें ऐसें होतें. परंतु कोणाचे चित्तास येईना, याकरितां न गेलों. हुपरीचें ठाणेयांत सावद होते. चवाण तेथें गेलियावरी त्याचें त्याचें युद्ध जाहालें. चवाणाकडील हत्तीवरील म्हात मारिला व सत्रा आठरा माणसें ठार पडलीं. बाहेरील गांवांत मात्र गेला, परंतु कांहीं हस्तगत जाहालें नाहीं. त्यांनीं बरा * * * * ठांचून राखिला. तेथून कुरंदेवडेनजीक येऊन इकडील च्यार दिवस शिवार चारून प्रस्तुत सडे स्वारीनें विजापुराकडे गेला. आम्ही सर्वत्र आष्टेवरीच होतों. राजश्री बावासाहेबीं[1] सोलस्कर व बांडगर वगैरें फौज आणखी पाठविली. ती आलियावरी आम्ही व राजश्री देवराव व सर्वत्रांचें विचारेंकडून त्याची अवघियांची आज्ञा घेऊन कूच करून निघालों तें कुरंदवाडावरी आलों. येथें मुकाम केला. शिरवळ व आकेवाट येथील दोन तीन रोज कही भरून आणविली. चवाणाकडील लोक आवघिया ठाण्यांत होते, ते आम्ही आल्यावरी अवघे शिरवेळांत[2] जमा जाहाले आहेत. आजीं मंगळवारीं दोवे राऊत शिरवळांतून आले. त्यांनीं रानांतील बैल वळून आवाई घातली याकरिता आम्ही तयार होऊन फौजेनशी गेलों. ते बाहेर निघाले होते. त्यांची आमची गांठ पडली. मोठेसें जुंज जाहालें. माहाराजाच्या पुण्यप्रतापें करून त्यांस * * * * * * * * गाये दूम पिटीतच नेऊन ये (वे) शींत घातलें. प्यादे तुडविलें, पांच सात प्यादे मारिले, वरकड पळतच गेले. प्याद्यांच्या बंदुका पाडाव केल्या, त्यांकडील सात आठ भले माणूस ठार मारिले. दाहा पांच जायां

१ फतेसिंग भोसले ? २ शिरोळ.

केले. घोडीं सात आठ ठार पडलीं, व पांच सांत जायां जाहालीं. याप्रमाणे जाहालें. त्यांकडील माहादजी शिंदे सरदार यास पांच साहा जखमा लागल्या. त्याचे घोडे घेतले, चिलखत घेतलें. दाटी फार जाहाली. हातघाईचें झुंज जाहालें. दाटीमुळें तैसाच राहिला, नाहींतरी त्यास आणिलें असतें. मोठीशी शर्त लोकांनीं केली. कुसोपावेतों[1] मारीतच नेलें, मग कुसाच्या आसऱ्यानें त्यांनीं मार दिल्हा. याजकरितां आम्हांकडील घोडीं सात आठ ठार पडलीं व पांच सात घोडी जायां जाहालीं. पागेकडील येक माणूस ठार जाहाला व दाहा बारा माणूस जखमी जाहाले आहे. फार सीमा लोकांनीं केली. ज्या ज्या लोकांनीं कामकाज केलें आहे त्यांस सर्फराज करणार माहाराज धणी समर्थ आहेत. फौज थोके[2] पांच हजार पावेतों फौज पंधरा दिवस असिलिया सिवार सरावयाचा नाहीं ऐसें पीक जाहालें आहे. या समयांत भारी फौज येऊन पोहोंचती तरी उत्तम गोष्ट होती. फौज आणखी रवाना करणार माहाराज समर्थ आहेत; सेवेसी श्रुत होये हें विज्ञापना.

¶*Trimbak Hari reports to Shahu his encounters with Udaji Chavan at Hupri, Shirol and other places.*

No. 40] [*1737 ?*

श्रीव्यंकटेश

श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य राजेश्री चिमणाजी पंत आपा स्वामी गोसावी यांसी

पोश्ये व्यंकटराऊ नारायेण सा। नमस्कार विनंती उपर. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल ल्याहवयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी जासुदाबरोबर नांदणीस पत्रे पाठविली होती त्याची प्रतिउत्तरे पाठविली होती त्यावरून आवगत जाहलेच असेल. अलीकडील वर्तमान तर आमची जमावाची समजाविसी होऊन तयारी जाहलियानंतर यावे; त्यास सुलतानजी सितोले याचे सुटकेचा प्रसंग पडला व चव्हाणाचा व करवीरवासी यजमान याच्या दुईचा शह पडला; यामुले दोन दिवस आम्हास तट पडला. त्यास आम्ही टाकोटाक सडे पुढे सातारियास आलो. मागून जमावहि येक दोन रोज पाडली-

---

१ कुसुं. २ निवळ.

माजी येणार आहे ; तो व आम्ही मिळोन पुणेस आपणापावेतो येतो. आपण आज्ञा करतील त्याप्रमाणे वर्तणूक करू. वरकड येथील लग्नाचे साहित्यास वेठें व फरासखानापैकी सामान पाठवावयास आज्ञा केली पाहिजे. चिरंजीव सौ गोदूस आणावयास पालखी पाहिजे यास्तव आपण पालखीचे साहित्य करून देऊन रवानगी केली पाहिजे. आमची पालखी होती तीहि चिरंजीव सौ वेणुबाईस आणावयास पाठविली आहे. बरोबर रा. बालभट काले पाठविले आहेत. याबरोबर पालखी देऊन पुडे रवानगी केली पाहिजे. रा सिवरामपंत याचे गुजारतीने कापड वोजी २ दोन घेतले आहे तरी उंटावर घालून बालंभटाबराबर लौकर पाठविले पाहिजे. बहुत काये लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Vyankatrao Narayan to Chimaji Appa regretting his delay in proceeding to Poona owing to the trouble caused by Chavan and the Chhatrapati of Kolhapur. He asks for a palanquin to be sent for Godubai.*

No. 41] [*1737-38*

पा. छ ९ साबान

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री अपा स्वामीचे सेवेसी

विनती. राजश्री प्रतिनिधि कोठवर गेलें तें वर्तमान लिहिणे म्हणोन स्वामीनीं लिहिले. यैशास पूर्वी पत्र आलें होतें तेव्हां खानापुरावर होते. अलीकडे काही पत्र आले नाहीं. परंतु मनेराजोरीवरी मिरजेजवळ आहेत म्हणोन वर्तमान आहे. विदित जाहाले पाहिजे. राजश्री उदाजी चव्हाणाची त्याची भेटी जाहाली. परंतु बोलीचाली कांही अद्यापि जाहाली नाहीं. पुढें होणार आहे. +सेवेसीं श्रुत होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Nana communicates the Pratinidhi's movements to Chimaji.*

No. 42] [*17-7-1738 ?*

छ १० रबिलाखर

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उंपरी. तीर्थरूप राजश्री राऊ स्वामीनी उंबरजेच्या मुक्कामीहून जातेसमई राजश्री स्वामीपासीं व सौभाग्यादिसंपन्न मातुश्री बाईसाहेबांसी मान्ये

+ यापुढील अक्षर नानासाहेबांचें.

केले कीं दहीगांवचें ठाणे आधीं घेऊन मग पुढें मोहिमेस जाऊं म्हणून. त्यास ते गोष्टी तसीच राहून गेली. येदंनिमित्य त्या ठाणियाचे विषम राजश्री स्वामीचे चिती बहुतसे आहे. चव्हाणाची मसलत सर जाली म्हणजे माहादेवास जावयाचे निमित्य करून दहिगावचे पारपत्य करून मग सातारियास जाणें तर जावें यैसे मानस दिसोन येतें. त्यास गतवर्षी उतरेकडील मनसबियासारिखे तीर्थरूप राजश्री राऊ स्वामीचे व आपलें जाणे मजल दरमजल त्वरेने जालें यास्तव दहींगांवचे ठाणें तसेंच राहून गेले. सांप्रत आपण पुणियास आले, तीर्थरूपाचेहि आगमन जाले. याउपरी राजश्री साबाजी नाईक निंबालकर याजकडे आपलीं पत्रे व कारकून पाठवून ठाणें खाली करवावें. सुप्रवृतीने ठाणे रिकामे न करीत तर निर्भीडपणे पारपत्यपुरस्कार ठाणें स्वामीनी घेऊन राजश्री स्वामीस द्यावें म्हणजे धणी संतोषी होतील. तरी याउपरी येविषीं स्वामीनी अनमान सर्वथीं केला न पाहिजे श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Mahadoba Purandare to Chimaji Appa expressing Shahu's great desire that Dahigam might be captured from Sabaji Nimbalkar.*

No. 43] [पौ *15-8-1738* ?

पाा छ १० जााखर

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा
राजश्री आपा स्वामींचे शेवेसी

विनंती. राजश्री नारबावा व राजश्री येमाजीपंत व रामाजी दामोदर व राजश्री बालाजी डुबाल हे राजश्री उदाजी चव्हाण यासी आणावयासी गेले होते. ते काली सोमवारीं राजश्री येसाजी सिंदे व लिंगोजी जाधव यासी घेऊन आले. चव्हाणाचा मुदा इतका आहे कीं, सगर व मिरजच्या कर्याती व विजापूर हवेली व खटाव माणेची चौथाई व कुकटनूर हे द्यावे, तर आपण येऊं; नाहींतर आपण येत नाहीं. हे मुद्दे राजश्री स्वामीनी कबूल केले तर राजश्री नारबावानीं आपले पत्र पाठवावे, आपण येऊं. नाहीं तर येत नाहीं यैसे आहे. अद्याप राजश्री स्वामीस वृत्त राजश्री बावानीं विदित केले नाहीं. पुढें होईल वर्तमान ते लेहून पाठवूं. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Purandare to Bajirao and Chimaji Appa informing them of the negotiations conducted by Narbaba for the submission of Udaji Chavan. The affair had not received final sanction of Shahu.*

No. 44] [12-11-1738?

श्री

छ १० साबान चिटनिसी पत्रें. रा. संताजी चव्हाण यासी पत्र. रा। सिदोजी थोरात व चिकोडीकर व सावंत सितोळे मिळोन वडगाव झिराळ या प्रांतीं येणार आहे. धामधूम करणार. तुम्ही आपले फौजेनसी कोलापूर प्रांते येणें; स्वामीहि हुजुरची फौज पाठवितील म्हणोन पत्रें.

सिके पो। हुजूर रसानगी सेख मनसूर हा। शाह महमद.

¶*This appears to refer to Shahu's expedition into the Kolhapur district.*

No. 45] [21-12-1735
[19-11-1738

श्री

राजश्री नारबावा मंत्री गोसावी यासी.

सकलगुणअलंकरण अखडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो। राणोजी घोरपडे सेनापति दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. पत्र येऊन वर्तमान कळत नाही. यावरून समाधान होत नाही. सर्वदा पत्र पाठऊन परामृश करीत गेले पाहिजे. आम्हाकडील वर्तमान तरी येंदा श्रावणमासी मनसाबियाचे प्रसंगानिमित्य राजश्री स्वामींनी आज्ञा केली. त्यावरून करवीरास जाऊन दर्शन घेतले. ते प्रसगी राजश्री आपाजी सितोळे यास हुजूर पतक सांगून ठेवावयाचा प्रारंभ केला. त्यास आम्ही विनंती केली की थोरले सेनापतीचे वेळेस याचे बाप बाजी सितोळे समागमे होते. येळेकडे राणोजी घोरपडे आमचे चुलते यानी सुलतानजी सितोळे यास सरदारी सांगोन नगारा निशाण करून देऊन चालविले. तदोतर आमचे पिते पिराजी घोरपडे यांचे वेळेस हेच कार्येभाग करीत आले. सांप्रत बारा वरसे जाहली. आम्ही नेणते; आमचे कार्यभागाचे माख्तियार करितात. येसमई हा प्रसंग करावा यैसे नाही. साळपावेतो जैसे चालते आहे त्या प्रमाणेच करून स्वारीचा प्रसंग संपादून स्वस्थलास आलियावरी मग चितास येईल ते केले पाहिजे. त्यावरून याप्रमाणे सितोळे यास आज्ञा करू लागले. त्यानी अंतरंगीचा आश्रये पाहून मान्य केले नाही. मग आम्हास आज्ञा केली की सितोळे यास साळपावतो इतेलाख[1] बोली करून ठेवितो. सरंजाम आहे त्यामध्ये तिळप्राये घालमेली करीत नाही. याकडील

---

१ ठराविक नख्त पगार इतलाखी विरुद्ध सरंजामी.

ठाणी सरंजाम आहे, त्यावरी नवे लोक ठेऊन स्वारीसमागमे येणे म्हणून निरोप दिल्हे. त्यावरून आम्ही हुपरी तलदगेस येऊन, राजश्री त्रिंबक[१] हरी इचलकरंजीस होते त्यास बोलाऊन आणून गायेकवाड सिंगाडे व काले याचे समजाविसी केली. सितोलेचे सरंजामावरी मानाजी बागुल याचा पुत्र पिराजी बागुल व शाहजी बागूल व आणखी नंवे लोक बोली करून ठेविले. जमावाचा गोहा[२] जाहला. आपाजी सितोले सरंजामाकरिता रुसवा करून कागलास आले. तदोतर राजश्री स्वामी तेथ येऊन सितोलियास तूर्त नालबंदीस पाच हजार रुपये नख्त देऊन बहुमानास हती येक व घोडी व कडी कलगी देऊन समाधान करून, पटणकुडीस आम्ही होतो तेथे आले. आज्ञा करू लागले की सितोले याचा सरजाम व ठाणी सालपावतो असी देणे. साल जाहलियावरी ठाणी व सरंजाम मोकला करून देऊं. त्यास आम्ही विनंती केली 'स्वामी अमृतवचन दिल्हे. आज्ञा केली त्यावरून या सरंजामांत बागुल व नवे लोक ठेविले आहेत. यास काये आज्ञा?' याचा मार्ग न करितां हेलणा करून पुढे समानगडप्राते सखेस्वरास[३] गेले. तिकडून राजश्री सुभानराऊ सिंदे सेनाखासखेल व दादाजीपंत नरगुंदकर व मनोलीकर सिंदे व गोकाकर मोगला (?) चे दोनी हजार प्यादे व स्वार दोनी हजार स्वारानिसी आले. त्यास दर्शन देऊन समानगडप्राती दोनीतिनी खेडी देसकाची होती ती घेतली. आम्ही पटणकुडीहून कूच करून कुर्दवाडासमीप येऊन राहिलो. स्वामीचे कूच होऊन भोजस आले. ते मुकामी आपाजी सितोले दाखल जाहले. आम्हाकड समजाविसीकारणे कूच होताच राजश्री सदाशिव उपाध्य व सेनाखासखेल पाठविले. त्यानी येऊन पूर्ववतप्रमाणे सितोले याचा सरंजाम सालपावेतो चालवणे, स्वारीस समागमे तेहि येतात, तुम्ही येणे, ये गोष्टीने सरजाम अगदी गुंतलियावरी लोक राहत नाहीत. तेव्हां समागमे जातिनिसी यावयाची आज्ञा जाहली तरी येऊ म्हणताच उठोन गेले. मग आम्ही कूच करून नांदणीसमीप येऊन राहिलो. त्याचे कूच होऊन इचलकरंजीवरी राहिले. तो गाव आमचा देशमुखी मिरजच्या वतनाचा. गाऊ इनाम. गतवर्षी राजश्री स्वामीचे मुकामसनिध जाहला होता ते समई वेदमुहुर्ती हरिभटबावांनी[४] दर्शन घेऊन वाडियात आणून ठेऊन घेऊन आपले शक्तिनसार परामृश करावयाचा करून विनंती (केली)की आपण कुटुंबवछल. आपले दोघे पुत्र राजश्री राऊ प्रधान याकडे सेवा करितात. दोघे पुत्र या राज्यामध्ये घोरपडेसनिध सेवा करितात. आपणास काये आज्ञा म्हणताच, तुम्ही कोणेविसी चिंता न करणे, गावात सुखरूप राहणे, येसे

---

१ पटवर्धन. २ जमाव.

३ संकेश्वर. ४ पटवर्धन.

1054

अभय दिल्हे होते. त्यावरून गावांत बेफार्म होतो. यैसे असतां मुकामास आले दिवसी सिवार लुटून फना केला. दुसरे दिवसी सितोलियानी विदित केले की गावात वेदमुहूर्ती हरिभट याचे कुटुंब बाडबिसार्त आहे. गावीचे गुरेटोरे बेमोबलग आहित, घोडी आहेत; त्यावरून पूर्वी अभय दिल्हे होते, त्याचे स्मरण न करितां गावावरी हला करावयाची आज्ञा केली. गावातील प्यादे बाहीर निघोन हला राखिली. दाहा बारा प्यादे ठार जाले. दाहा वीस माणूस जखमी जाहले. मग परतून गोटास गेले. मग छ १७ शाबानी रविवारी अगदी फौज चालोन नांदणीसमीप युध्यास आले. युध्य जाहले. आम्हाकडील पाच सात घोडी पडली, चौघ प्यादे ठार जाहले. भले लोक पाच सात सिपाई ठार जाहले व घोडी माणूस च्याली(स)पनास जखमी जाहले. त्याकडील घोडी पाचसात आम्हाकडे आली, पाचसात ठार जाहाली. प्यादे व भले लोक पाचसात ठार जाहले. घोडी-माणूस शंभरपावतो जखमी जाहले. मग सायेंकाली परतून माघारे गोटास गेले. आम्ही येथेच आहो. ते इचलकरंजीस आहेत. दिनप्रतीने हाच प्रसंग दिसत आहे. हे वर्तमान सविस्तर आपणास व राजश्री स्वामीचे सेवसी कलावा याज-करिता विनंतीपत्र पाठविले आहे. आपण सातारियाचे मुकामी निर्वणूक करून हाती दिल्हे, त्यास कर्जवाम करून फौज करून सेवा केली. आज्ञेप्राा वर्तणूक केली, त्याचे सार्थक याप्रकारचे जाहले! योसियासी आपण आम्हास वडील, सविस्तर सेवसी विनंती करून आम्हास काये आज्ञा करितात ते लेहून पाठविले पाहिजे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

¶*Ranoji Ghorpade of Kapsi, Senapati of Kolhapur, writes to Narbaba at Satara, communicating details of a dispute between the writer and the Sitoles.*

No. 46] [पाा *29-11-1738*

पाा छ २९ साबान

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती. किले भूपालगड राजश्री उदाजी चव्हाण यांजकडे होता तो राजश्री येमाजीपंतानी घेतला म्हणून वर्तमान आलें आहे. विदित व्हावें याकरितां लिहिलें आहे. हे विज्ञापना.

¶*News of the capture of Bhupalgad by Yamaji Shivdev.*

१ निर्भय, निश्चित. २ सामानसुमान, मालमत्ता.

No. 47] [पौ 29-11-1738

पा। छ २७ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. किले भूपाळगड राजश्री येमाजीपंतानी घेतला. गायेकवाड हस्तगत जाहाले. हे वर्तमान राजश्री स्वामीस कळलियावरी संतोषी जाहाले. मारनिलेस समाधानपत्र पाठविलें. विदित जाहालें पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Nanasaheb informs Chimaji of the news of the capture of Bhupalgad.*

No. 48] [30-11-1738 ?

पा। छ २७ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती उपरी. राजश्री येमाजीपंतानी किले भूपाळगड घेतला. तेथें खेत्रोजी गायेकवाड वगैरे चौघेहि भाऊ धरले. त्यानी राजश्री स्वामीस लिहिलें की, गायेकवाड धरले आहेत. त्यावरून राजश्री स्वामीनी येमाजीपंतास लिहिलें की, गायेकवाड धरले, उतम गोष्टी केली. त्यांस न सोडणे म्हणून लेहून पाठविलें. विदित व्हावें याकरितां लिहिलें असें. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Nanasaheb informs Chimaji Appa of the capture of Bhupalgad and of the four Gaikwad brothers.*

No. 49] [1738 ?

वाडीस आलो. जाहाले वर्तमान आपणास कळावे म्हणून लिहिले. चवाण आथणीवर आलियाचे वर्तमान यैकोन, देशिंगचे मोर्चे उठऊन गेले. विदित जाहाले पाहिजे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶*This chit gives news about Chavan at Athni. The first part of it is missing.*

श्री

राजश्री भवानी शंकर मोरेश्वर व राजश्री खंडोजी जाधवराव यांसी आज्ञा केली ऐसीजे. चिरंजीव राजश्री फतेसिंग भोसले यांचा मोर्चा चौखडीस लागला. राजश्री यसाजी भोसलें यांचा मोर्चा बुखारीकडे लाविला. तुम्हां समस्त हुजरातीस विज्यापूर वेसीकडून पुढे मोर्चा चालवावयाची आज्ञा केली असे. तरी सारी हुजरात मिलोन येक मोर्चा मजबुदीने विज्यापूर दरवाज्याकडून चालवणें. +तुम्ही व वासदेव व संताजी सिरके व तुम्ही स्वता आस सार येकत्र होऊन मोर्चे चालवन. आपनास व लोकास राखोन काम करन. जेनकरून काम होई ते करन. इगत लिहिल का म्ह(णा)ल तर रा। बावाचा मोरचा व रा। रघोजी भोसल या उभयताचा मारचा चवखडी लागला व रा। देऊराव याचा जिभीस लागला व रा। येसाजी भासल व बाज लोकाचा बोखारीकड लागला. रा। प्रतिनिधीचाहि लागनार. बोलता बोलता जेहुरचा इजापूर येसीचा म्हनतात, या कारण लिहिल आस. का तर इरच(इस्ट)काम. या कारन लिहिल आस. बहुत का(य) लिहिन.

¶*Siege of Bhupalgad—Shahu enjoins Bhavani Shankar and Khandoji Jadhaorao to lead a determined assault on the side of the Bijapur gate, the Chaukadi and the Bukhari sides having been attacked by Fatesing and Yesaiji Bhonsles respectively. Shahu orders them not to spare themselves in any way. The last half of the letter is in his own hand.*

No. 51] [1738-39

श्रीआईआदिपुरूष

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य राजश्री बाजीराऊ पंडित स्वामी गोसावी यांसी सेवक श्रीनिवास परशराम कृतानेक नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल श्रावण शुध द्वितीया जाणऊन स्वकीये कुशललेखन केलें पाहिजे विशेष. आपले आगमन पुण्यास जाहालें म्हणौन परस्पर वर्तमान यैकिले ; तरी आपणाकडील सविस्तर वृत लेखन केलें पाहिजे. यानंतर आम्ही कोटिहोमाचे अनुष्टान करावयाबदल राजश्रींची आज्ञा घेऊन काली सातारियासी आलों. श्रावण शुध पंचमीस अनुष्टानास प्रारंभ करून संपूर्ण जाहालियावरी लस्करात

+ येथून सर्व अक्षर खुद्द शाहूच्या हातचें.

जाऊ. आकिवाटचे ठाणे घेतले, घुमटचे ठाणेयासी मोर्चे लागले आहेत. झुंजतात. आपणास कलावें म्हणौन लिहिले असे. उदाजी चव्हाण अथणीत आहे. आपणाकडील सविस्तर लेखन केले पाहिजे. कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Shriniwas Parashram Pratinidhi to Bajirao informing him that he would join the army after the completion of the (Kotihom) Sacrifice which he has instituted, and for which he has received permission of the King. The news of the fall of Akiwat and the attack on the Ghumat-post and also the halt of Udaji Chavan at Athani is narrated towards the end of the letter.*

No. 52] [*11-5-1738*
[*30-4-1739*

श्री

श्रीमंत राजश्री नाना स्वामीचे सेवेसी

पौष्य मल्हार तुकदेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल तागाईत छ २ सफर प्रहर रात्रपर्यंत मुकाम ठाणें सोनी स्वामीच्या कृपें-करून येथास्थित असें विशेष. राजश्री उदाजी चव्हाण याचें ठाणें शिरवल छ मजकुरीं फत्तें केलें. त्याचें आद्यंत वर्तमान तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीस लेहून पत्रें पाठविलीं आहेत, तीं आपण वाचून पाहून सत्वर पलीकडे रवाना करावीं. या जासुदास आपलें उत्तर देऊन इकडे पाठऊन द्यावा. विदित जालें पाहिजे. स्वामीकडून तीर्थरूप राजश्री राऊस्वामीकडे पत्रें गेलीं तर त्यांजकडेहि हें वर्तमान फत्तेंचें लेहून पाठविलें पाहिजे. बहुत काय लिहिणें, सेवेसी श्रुत होय विज्ञापना

¶*Malhar Tukdeo to Nana, Bajirao's son, informing of the capture of Udaji Chavan's town of Shirol.*

No. 53] [*30-6-1739 ?*

श्री

समस्तराजकार्यधुरंधर विश्वासनिधि राजमान्य राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान यांसी आज्ञा केली यैसीजे. सांप्रत आपणाकडून पत्र येऊन वर्तमान कलत नाहीं तर यैसा विचार स्वामीच्या ममतेस तुमचा नाहीं; आणि प्रस्तुत ससरुपीस आगमन जाहालें म्हणऊन परस्परें स्वामीस विदित जाहले; तर तेथे आगमन जाहलियावरहि पत्र आले नाहीं; तर यैसे न करणें. निरंतर विनंती-

पत्रीं सविस्तर अर्थ लिहित जाणें. रुषीस आलियावर मनसबा काय योजिला, पुढें विचार काय हे कांहींच स्वामीस श्रवण होत नाहीं; तर [यैसे] न करणे. सविस्तर आद्यंत विनंतीपत्री लिहोन पाठविणें. वरकड कितेक अर्थ राजश्री सुभराव कोनेर पंडितें[१] यासी आज्ञापत्र सादर आहे ते सविस्तर तुम्हास सांगतील. तेणेप्रमाणें मानिलेची रवानगी होऊन स्वामीसनिध येऊन अचिरकाले पावत ते गोष्ट करणें. ग्रामाचा व ग्राहाचा मजकूर मारनिले सविस्तर सांगतील, त्याजवरून कलेल. जाणिजे रा छ ४ रबिलाखर स पी (?).

¶*Letter to Bajirao, apparently from the Raja of Kolhapur.*

No. 54] [पो *10-7-1739*

छ १० राकर

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. आकिवाटास कृष्णेपलीकडे तोफा नेल्या होत्या. त्या मिरजेची थोरली तोफ देखील तोफा बांधून अवघ्या तोफा उतरून अलीकडे आणिल्या. विदित जाले पाहिजे. चव्हाणाकडील कितेक लोकांची अनुसंधाने राजश्री स्वामीकडे आलीं आहेत कीं आपल्यास चाकर ठेवावे म्हणून. त्यास जे चाकर राहावया येणार ते आले म्हणजे सेवेसी लेहून पाठऊं. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये विज्ञापना.

¶*Letter addressed to Chimaji Appa, communicating the return of the guns across the Krishna and the overtures of Chavan for submission to Shahu.*

No. 55] [*1740 ?*

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी यासी

॥ सकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित उदाजी चव्हाण हिमतबहादूर दंडवत विनंती. येथील कुशल श्रीदयाउत्कर्ष जाणून स्वकीये निजानंदादिलेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष सांप्रत पत्र येऊन कुशलार्थ

---

१ अमात्य कीं काय?

कळोन परामृश होत नाही तेणेकरून चित असंतोषी आहे. तर ऐसे न करून प्रतिपदी परामृशास अविस्मर असावे. यानंतर वेदमूर्ति आले होते, त्याजसमागमें सविस्तरे विनंती सांगोन पाठविल्यास आद्यंत कळलेच असेल. सारांष की आम्हांस सर्वस्वे हरएकविषी भरोसा राउळाचा आहे. आम्ही कायावाचामानसे आपली जोड केली. केल्यासारिखे हे आपले आहेत, असे अंत:कर्णी लक्षून कूर्मदृष्टीनें अवलोकीत जाणे. विशेष काय लिहिणे, कृपा निरंतर असो द्यावी हे+ विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Udaji Chavan offers a written submission probably to Bajirao.*

No. 56] [*1741 ?*

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री नाना स्वामींचे
सेवेसी

विनंती उपरी. करवीर क्षेत्राकडून बातमीचा जोडा आजीच सायेंकाळीं आपला आला. त्यानी जबानी वर्तमान सांगितले कीं तेथील मुख्य भार्येसहित वडगांवी होते. तेथून मध्यरात्रीं पत्नीसीं प्रतरणा करून सडे मध्यरात्रीं निघोन वारणे-अलीकडे आले होते ते कोठपर्यंत कोणे जागांहून परतोन माघारे गेलें ते न कले. परंतु आजीच आठ दिवस जाले, रविवारीं दोघे स्वार व तिसरे खासा थैसे गुणकी-जवळ वारणा टोकरियांत उतरोन वडगांवी आले. तेथें तीन दिवस राहून चवथे दिवसीं सहपत्नी निघोन करविरास गेले असे वर्तमान सांगितले; आणिकहि बातमीस जोडे रवाना करितो. कळले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना

¶*News about the movements of Sambhaji and his Rani Jijabai is sent to the Peshwa.*

+ येथें षट्कोनी शिक्का. श्रीराजा शंभु छत्रपतिचरणीं तत्पर । राणोजिसुत उदाजी चव्हाण हिंमतबहादर.

No. 57] [28-4-1742 ?

श्री भवानीप्रसन्न.

सेवेसी विनंती. सेवक येमाजी सिवदेव कृतानेक विज्ञापना. तां छ ४ रबिलावल सौम्यवासर साहेबाचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. चव्हाणाच्या पारपत्याविसी तमाम सरदारास साहेबी साहित्यपत्रे पाठविली ते पावली. आज्ञेप्रमाणे ज्याची त्याजकडे रवाना केली. त्याच्या पारपत्याचा मजकूर तरी अगोदर श्रीमत राजश्री पंतप्रतीनीधी याची सेवेसी विनंतीपत्र पाठविले आहे, त्याप्रमाणें आज्ञा देऊन फौज रवाना करावी. साहेबाचें पुण्य समर्थ असतां त्याचा हिसाब आहे यैसे नाही. धणियाचें पुण्यप्रतापेंकरून त्याचाहि पराभव होईल. धणियांनीं साहित्याची आज्ञा करून साहित्य करविलियास सेवक लोकांपासून सेवा घडोन येईल. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶ *Yamaji Shivdeo requests Shahu to send fresh forces against Chavan.*

No. 58] [1745

श्री

सेवेसी विज्ञापना. छ १३ षवाली नवाब अबदुल मजिदखान डेरेदाखल जाहाले. पुढे कितुर प्रांतास जावयाची बोली आहे. बारगी नरसिंगराव व सिवराव शंकर दोघे मिळून कोल्हापुरास येणार आहेत. काली सिवराव यास कोल्हापुरास जावयाकारणें वस्त्रें दिली. निरोप जाहला. भगवंतराव तमाजी वकील निा संभाजी माहाराज यासहि निरोप जाहला. या त्रिवर्गानी जाऊन सध्या दाहा हजार रुपये संभाजी माहराजास नजर देऊन स्वामीकडे तहनामा नवाबानी साल सालाबाद पौण लाख रूपये द्यावे मणून लिहून दिल्हा, तो हरप्रयेत्नेकडून आणवावा. तो तहनामा संभाजी माहाराजाकडून सिवराव यास हस्तगस्त जाहलियावरी साल दरसाल संभाजी माहराज यास वर्षापेक्षा या सालापासून पंचेविस हजार रुपये द्यावे. बघर्त तहनामा माघारा ये यैसा करार करून येताहेत. बहुतकरून स्वामीचें आगमन या प्रांतास न व्होवे, संभाजी माहाराजानी जिला न सांगावा, हाच अर्थ नबाबाच्या चिती व येथील भगवंतराव आदिकरून यांच्या चिती फार आहे. बहिरंगे श्रीमंताची फौज यावी, उभयेताहि मिळून श्रीरंगपटणावरी राजकारण करून पैका मिळऊ, येशा उपच्याराच्या गोष्टी फार बोलतो; परंतु अंतरंग या प्रकारचे आहे! राजश्री आणाजीबाबाचा मजकूर

---

१ सावनूरचा.

भगवंतराव याजकडे साबूत होतो. नवाबास स्मरण आहे की आणाजीबावा-कडील गुंता आहे ; परंतु या क्षुद्राच्या सांगण्यावरी कालोचितावरी नजर दिल्ही आहे. स्वामीच्या प्रतापामुळे सर्व शत्रु हतवीर्यच आहेत. सलाबतीखाले भयेकडून जबरदस्ताकडे मुलूक होऊ नये मणून लटिकी धावती करिताहेत. बारगी नरसिंगराव दोनी घोडे आरबी संभाजी माहराजाकारणे घेऊन येतो. कितेक वर्तमान थोडक्याच दिवसांत लिहून सेवेसी पाठवितो. बहुत लिहिणे शक्त नव्हे. हे विज्ञापना.

¶*News-letter to the Peshwa from Savnur with reference to some of the districts of the Karnatak which the Nawab of Savnur was trying to prevent from falling into the hands of the Peshwa and for which the Nawab was negotiating with the King of Kolhapur.*

No. 59] [*After 1750*

श्रीभवानीप्रसन्न.

राजश्रियाविराजित राजमान्ये राजश्री त्रिंबकपंत नाना स्वामी गोा सेवक येमाजी सिवदेऊ कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ताा. छ १९ शाबान वर्तमान येथास्थित जाणून स्वकीये लेखन केलें पाहिजे विशेष. आपल्यास पत्र पाठविले त्यांचे उत्तर आपण पाठवावयासी अनमान (न) केला, त्याजवरून सकल अर्थ अवगत जाला. प्रस्तुत वर्तमान ऐकतो जे, राजश्री उदाजी चव्हाण यांसी फौज मदती देऊन श्रीमंतानी रवानगी केली; त्यास आमचे पारपत्य व्हावयासी बाकी राहिली नाहीं. कांहीं त्यांची कृपा थोडी बहुत आहे, म्हणून येथे प्राण संरक्षण करून आहो. इछामात्रेंकरुन आमचें पारपत्य होणार यैसे असतां राजश्री उदाजी चव्हाणास उभे करून आमचें पारपत्य करणे, हे यैसे आगाध काये आहे? आपण प्रसंगी आहेत. श्रीमतास व राजश्री बाबास आमचेविसी विनंती करून आम्हावरील अरिष्टे दूर करवावी. त्यास आपल्यास सातारा सांगणार आमचे अमित्र बहुत आहेत. त्याजमुळे आपण उदासता केली आहे. परंतु कैलासवासी तात्याचा व दादाचा श्नेह आम्हावरी बहुत होता, तो अर्थ तरी चितात आणून आमचे संरक्षण करणे उचित आहे. आम्ही ब्राम्हण आहो. आमचे निर्मूल करणे थोरास विहित नाही. लोभ आसो दीजे हे विनंती.

¶*Yamaji Shivdeo to Trimbakpant Purandare, requests the addressee to intercede on his behalf with the Peshwa and prevent Udaji Chavan ruining his home.*

1062

No. 60]

श्री

राजश्री पंतप्रधान साहिबाचे सेवेसी

ꣲ श्रीमंत अखंडितलक्षुमीआलंकृत राजमान्ये श्री राणोजी भोईटे दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणऊन श्वकीये कुशल लिहित आसिले पाहिजे विशेश. पत्र पाठविले, पावोन सकल वर्तमान आवगत जाले. लिहिले कीं, राजश्री आंबाजीपंत व राजश्री पिलाजी जाधव पुसेसावलीवरी चव्हाणावरी गेले आहेती. तुम्हीहि जमावानसी स्वार होऊन जाऊन त्यास सामील होणे म्हणऊन लिहिले; तरी येथे लोकानी व भोयानी हकाबदल गवगवा केला. रोा घेत नाहीत. तरी कर्जवाम घेऊन लोकांची समजावीस करून लौकर येऊन पोहचतो. कितेक वर्तमान सुभानजी जासूद जबानी सांगता विदित होईल. बहुत काये लिहिणे, कृपा निरंतर असो दीजे, हे विनंती.

¶*Ranoji Bhoite to the Peshwa pleading his inability to join immediately the expedition against Udaji Chavan.*

No. 61]

श्री वेकटेशप्रसन्न

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत

राजमान्य राजश्री चिमाजीपंत आपा स्वामी

गोसावी यांसी

पोष्यें व्यंकटराऊ नारायेण कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहित आसिले पाहिजे विशेष. आपला निरोप घेऊन आलो ते नांदणीस सुखरूप पावलों तों राजश्री स्वामी करवीराहून समानगडास गेलें, रोा सेनापतीचे भेटीचा विचार योजिला आणि सेनापतीस बोलावणे आलें ते समयी आम्हास बोलाऊ पाठविले. मग आम्ही टाकोटाक सेनापतीकडे गेलो. त्यानी व आम्ही मिलोन राजदर्शन घेतलें. इचलकर्जी सिरेंढोणाकरिता त्याचा याचा सौरस राहिला नाही. मग निघोन लाटेस आलों. त्या उपर त्याचा निरोप घेऊन नादणीस आम्ही आलों. जमावहि करावयाचा तो केला.

पुढे सेनापतीबरोबर मुलु(ख)गिरीस जावें हा विचार योजिला आहे. राजश्री पंतप्रधान याकडील वर्तमान कळत नाही, तर सविस्तर लिहिणें; बहुत काय लिहिणे, लोभ असो दीजे. हे विनंती.

¶*Vyankatrao Narayan writes to Chimaji Appa about his movements and plans.*

No. 62]

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी यासी

श्रीमंत अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो राऊ जानोजी निंबालकर कृतानेक दंडवत विनंती उपर. येथील क्षम जानोन राऊनी निजानंद लिहि ती आज्ञा केली पाहिजे. याउपर राजश्री छत्रपति स्वामी पनालियाकडे मोहिमेस जाताती. सातााराहून किती दिवसा कूच होणार? समागमे गोसावी जातील किंवा राजश्री आपास मार्गस्त करावयानिमित्य पुणियासी येतील हें वृत लिहिले पाहिजे. राजश्री स्वामीसमागमे सरदार कोण कोण जाणार आहेत व मुलुकगिरी कोणाची रवानगी केली यैसे लिहिलें पाहिजे. बहुत काये लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Janoji Nimbalkar to the Peshwa inquiring when Shahu was proceeding towards Panhala.*

MAP REFERRING TO THE ACTIVITIES OF SAMBHAJI OF KOLHAPUR AND UDAJI ÇHAVAN

G.P.Z.O. Poona. 1930.